SAK 67-19 STRATEGISK PLAN FOR HALLINGDAL 2021 – 2024

Saksopplysning

Regionrådet for Hallingdal sin fyrste strategiske plan vart vedtek av kommunane i slutten av 1997 og galdt for perioden 1998 – 2001.
Gjeldande Strategisk plan for Hallingdal gjeld for perioden 2017 – 2020. Tida er inne for å starte arbeidet med revidering/ny strategisk plan for Hallingdal.

Utgangspunktet for ein strategisk plan for Hallingdal er m.a.:

- I vedtektene til Regionrådet § 8 står det at det skal utarbeidast plan med ein langsiktig mål- og strategidel og eit handlingsprogram
- Dersom det regionale samarbeidet skal drivast planmessig og ut frå nokre prioriterte arbeidsområde, er det nødvendig med eit langsiktig og strategisk dokument.
- Regionrådet for Hallingdal og Buskerud fylkeskommune har ei eigen partnarskapsavtale. Formålet er at denne avtala skal vera med å utvikle regionen i eit bærekraftig perspektiv med utgangspunkt i regional delplan sine målsettingar. Avtala forpliktar til og følgje opp prioriterte samarbeidsområde gjennom årlege gjennomføringsavtaler, konkrete tiltak/prosjekt samt finansiering av desse.
  Korleis partnarskapsavtala med Viken fylkeskommune vil bli er ikkje endeleg avklara.

Strategisk plan for Hallingdal er ein overordna interkommunal plan for Hallingdal. I omgrepet strategisk ligg det at planen skal vera målretta og omfatte nokre utvalte innsatsområde. Planen skal i fyrste rekke innehalde tiltak som har betydning for regionen og som må løysast regionalt, eller i samarbeid med kommunane, fylkeskommune, næringsliv eller andre instansar.

Strategisk plan for Hallingdal har til no vore utforma utan å ha nokon formell forankring i lovverket. I denne samanheng bør det kunne vera aktuelt å vurdere Strategisk plan for Hallingdal som eit interkommunalt plansamarbeid gjennomført etter §9.1 i plan- og bygningslova. Dette vil kunne vera eit «nybrotsarbeid» i forhold til interkommunalt plansamarbeid med nye regionar, som både regionale og nasjonale styresmakter bør fatte interesse for.

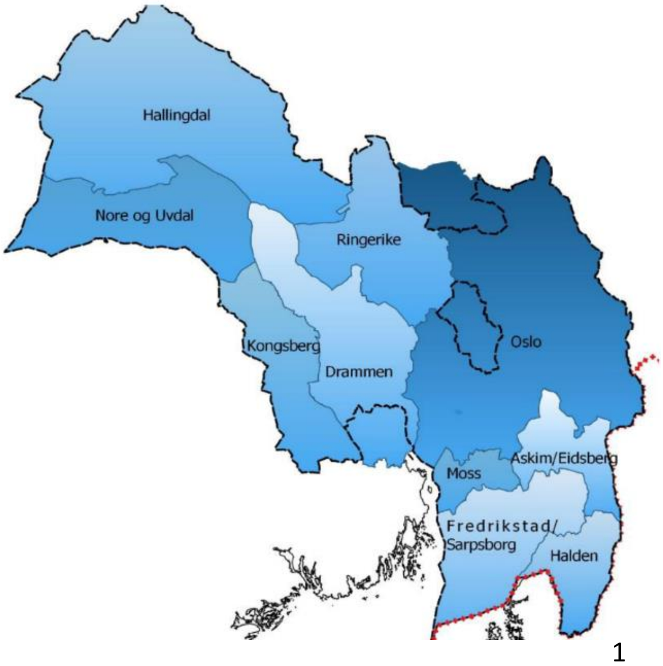

Og det kan sjåast på som ei oppfølging av Regionplan for Hallingdal, den fyrste i sitt slag i Norge.

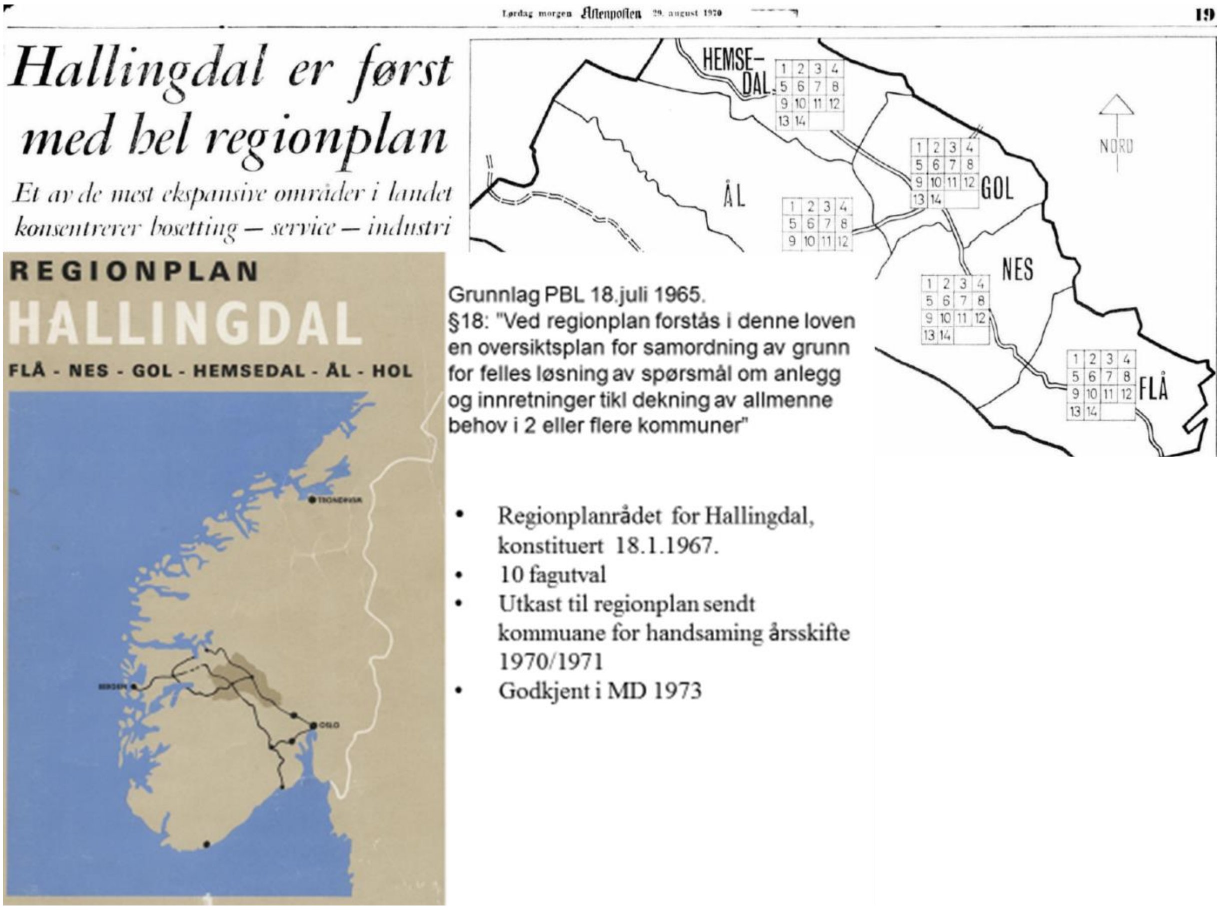

Det er planlagt at hovudtema på Hallingtinget sitt møte 23 – 24.april 20202, vil vera Strategisk plan for Hallingdal. Det har og kome klare signal i forhold til at Strategisk plan for Hallingdal må ha ei sterkare forankring m.a. i kommunane.
På regionrådsmøte 20.12.2019 er det ynskjeleg å starte innleiande drøftingar i forhold til vidare arbeid. Tema kan m.a. vera:

– Planstatus
  Strategisk plan for Hallingdal som interkommunalt plansamarbeid, i samarbeid med Viken, kan vera ein veg å gå. Dette vil kunne vera eit «nybrotsarbeid» i forhold til interkommunalt plansamarbeid med nye regionar.
– Prosess, framdriftsplan
– FNs bærekraftsmål
– Kva legg me i «strategisk»?

Ål 12.12.2019
Knut Arne Gurigard
Dagleg leiar

Vedlegg: Skisse planprogram
Strategisk plan for Hallingdal, statistikk, del 2

PLANPROGRAM, STRATEGISK PLAN FOR HALLINGDAL 2021 - 2024

1. Bakgrunn for planarbeidet

2. Formål med planarbeidet

3. Relevante dokument og prosessar

4. Utviklingstrekk og problemstillingar

5. Organisering av planarbeidet

6. Medverking

7. Framdrift

Forarbeidet med planen er i gang administrativt

Det blir lagt opp til at det endelege planforslaget blir lagt ut på høyring juni 2020, med høyringsfrist i slutten av august. Det blir lagt opp til slutthandsaming av planen på Hallingtinget 30.10.2020

Ulike fasar i planarbeidet. Nokre av dess fasane vil skje parallelt.

Blå boks har alle ulike element av medverknad ved seg. Raud boks er knytt til reine politiske og administrative prosessar.

FOLKETALSUTVIKLING NOKRE DISTRIKTSREGIONAR

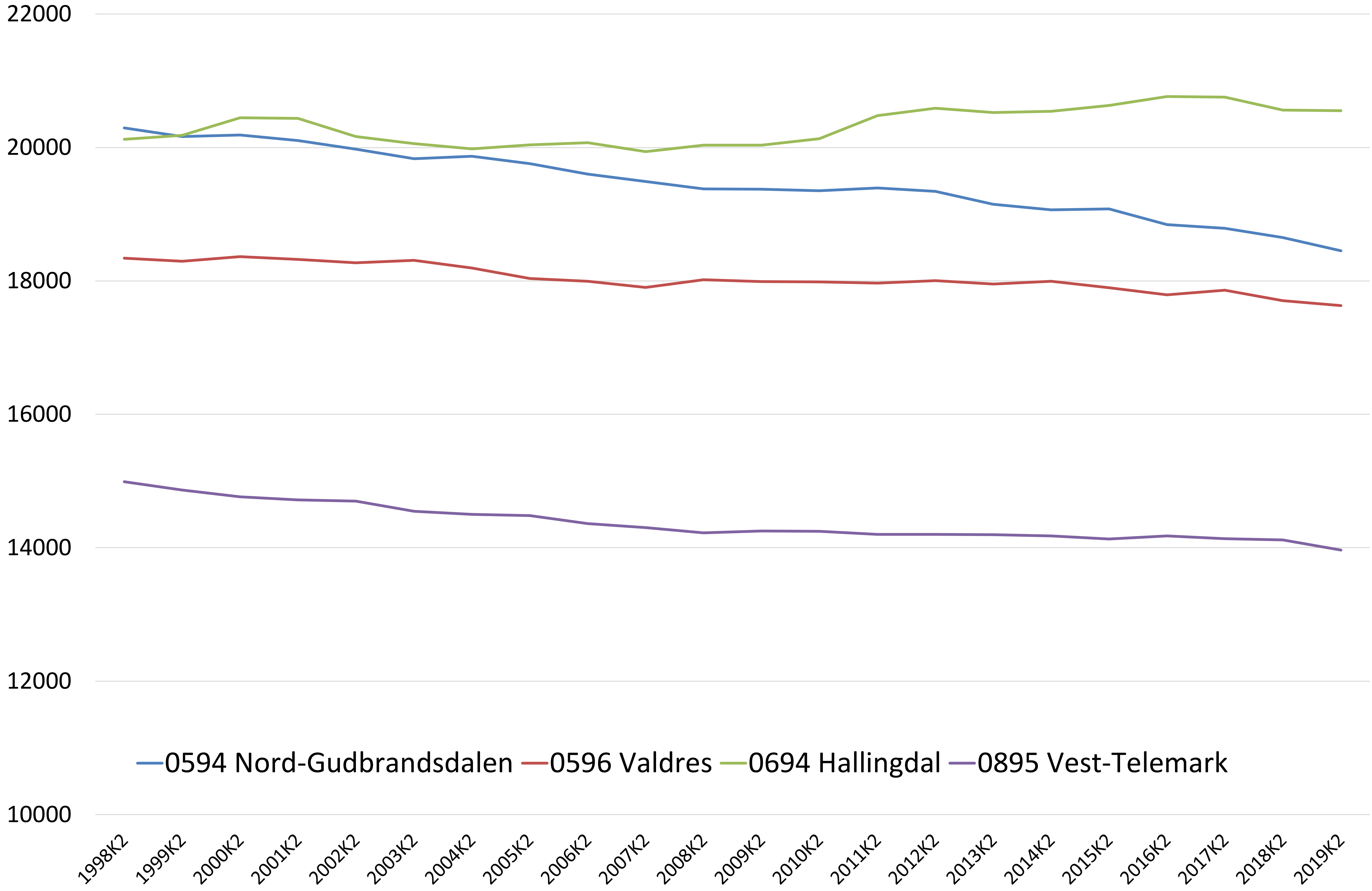

Regionrådet for HALLINGDAL

Befolkningen fordelt på ulike sentralitetstyper (BA) innanfor Viken

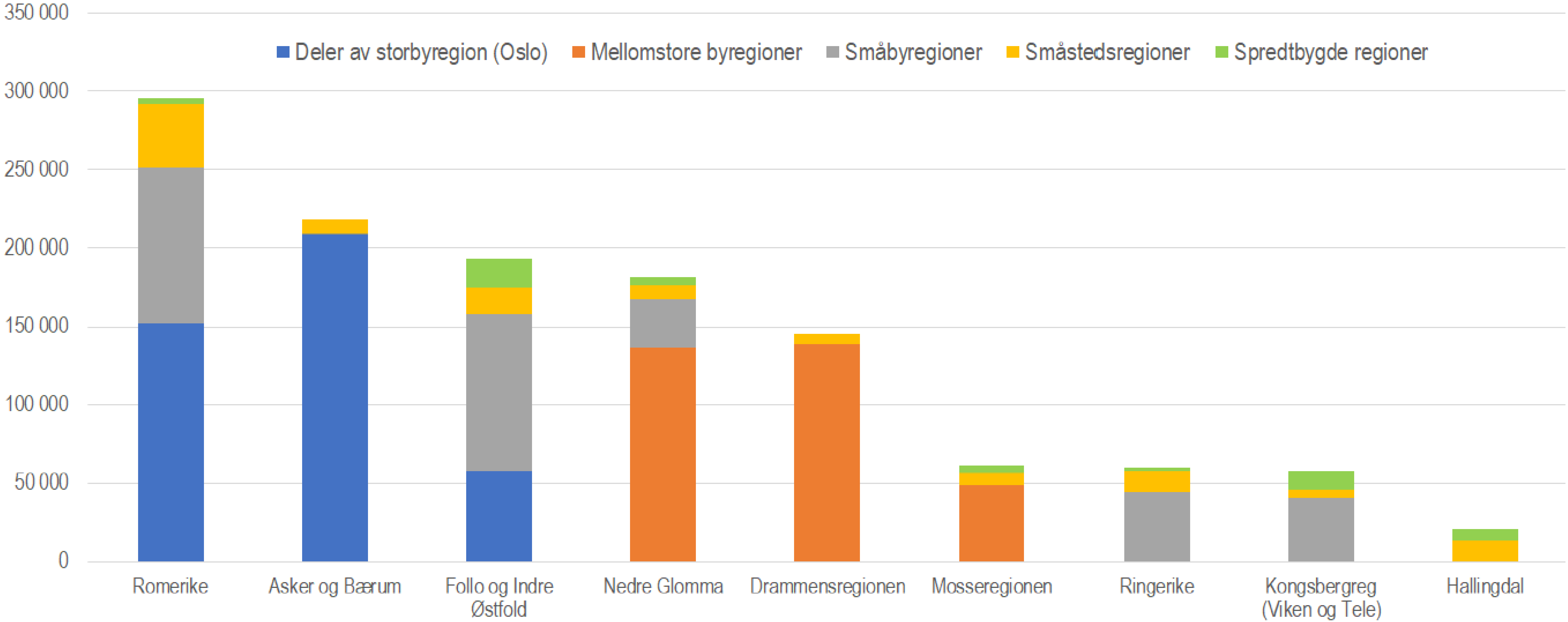

Kjelde: NIBR basert på SSB-data.

Regionrådet for HALLINGDAL

Endring innbyggjarar 2008-18

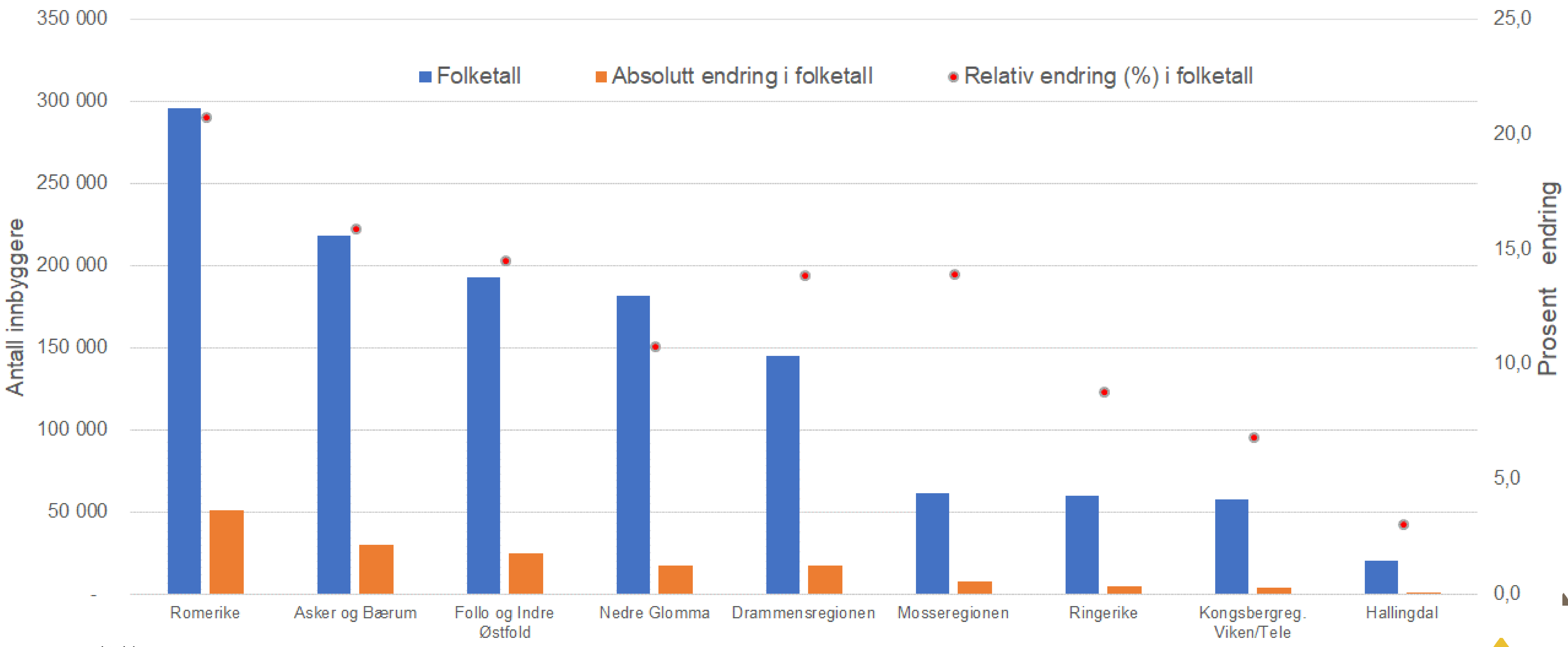

Datakjelde: SSB

Regionrådet for HALLINGDAL

Befolkningsutvikling og endringskomponentar i Viken (2008-2018 per 1000 innbyggjarar)

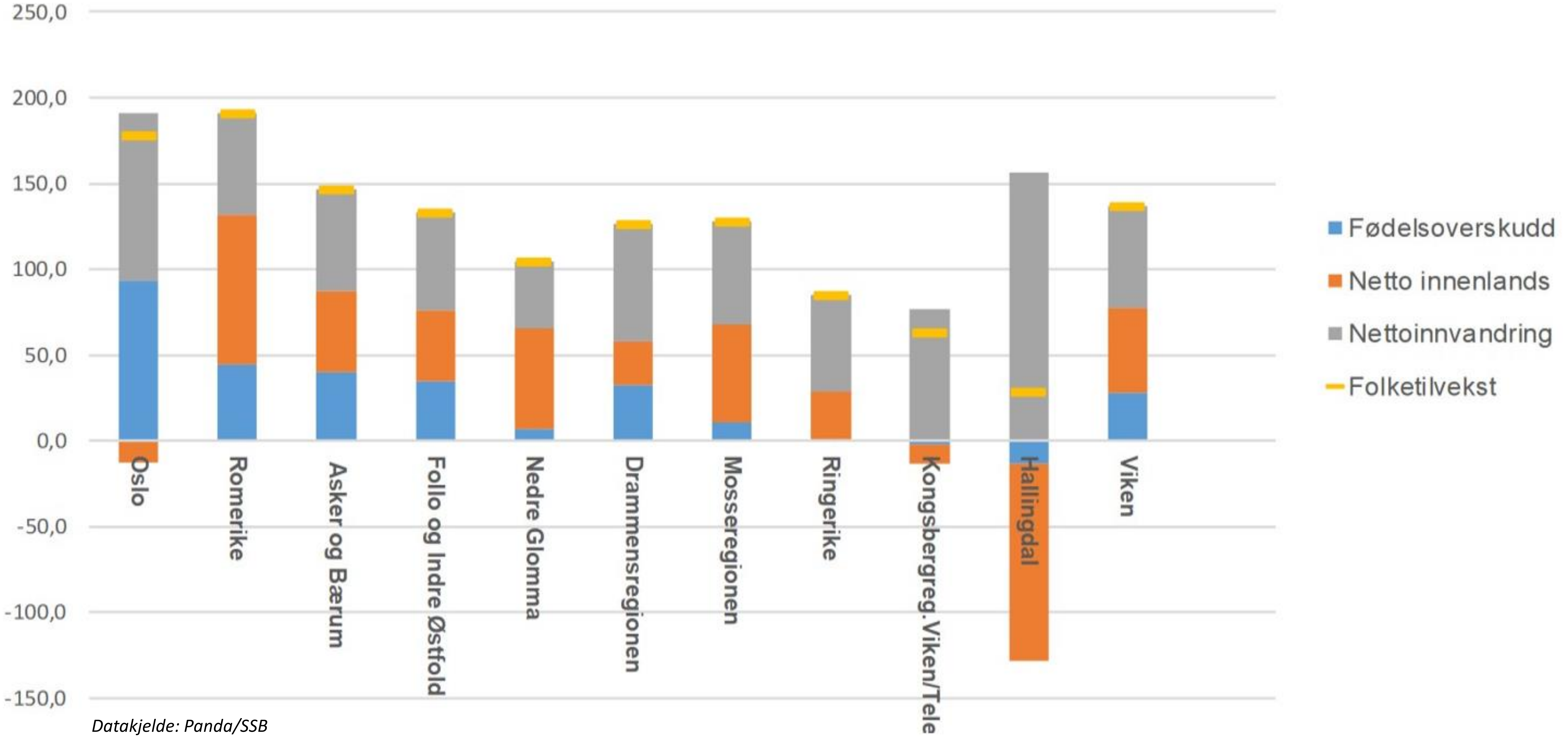

Datakjelde: Panda/SSB

Regionrådet for HALLINGDAL

Aldersstruktur femårsgrupper: Andel i aldersgruppa i regionen i forhold til nasjonal andel. 2018

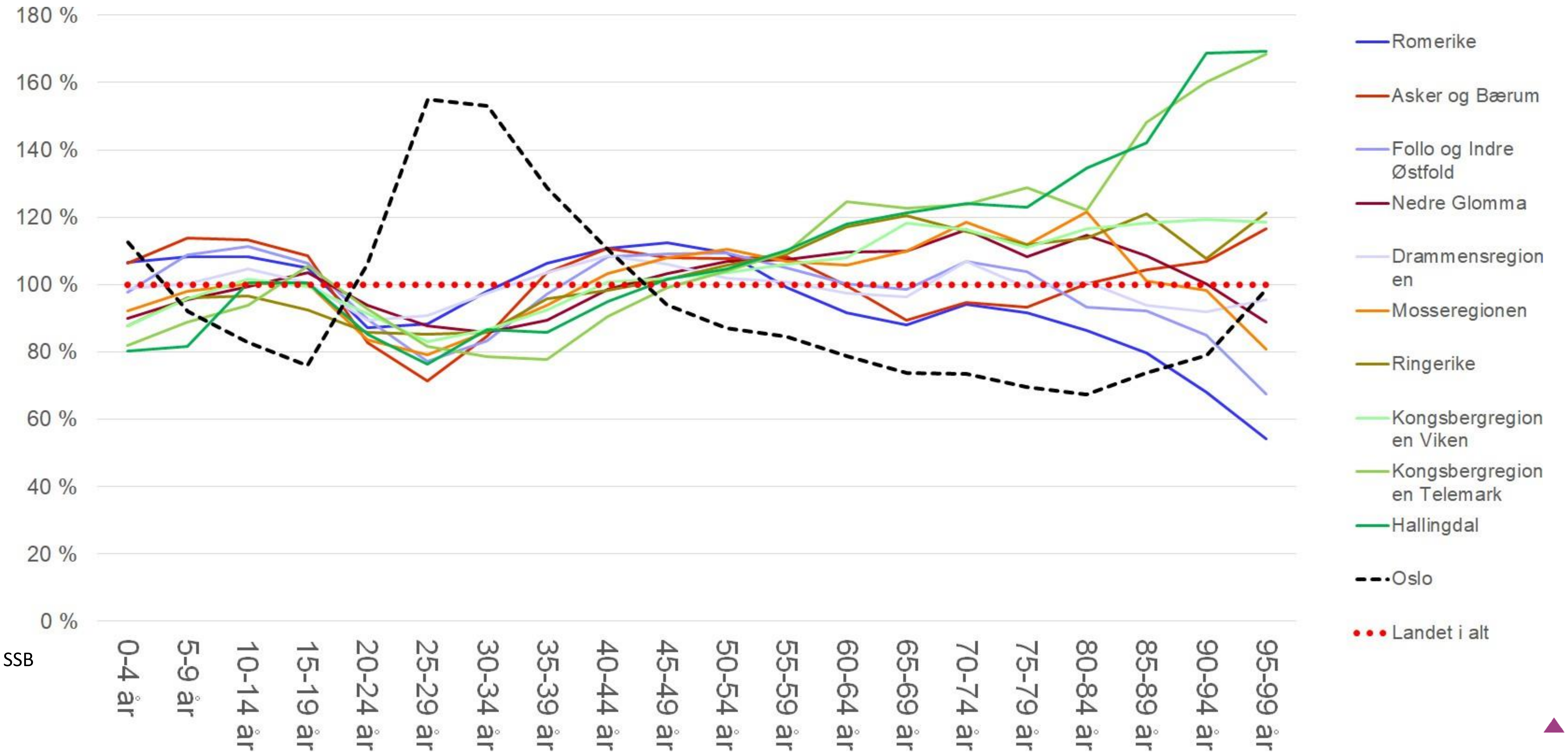

Kjelde: SSB

Regionrådet for HALLINGDAL

Antall kvinner per 100 menn 2018

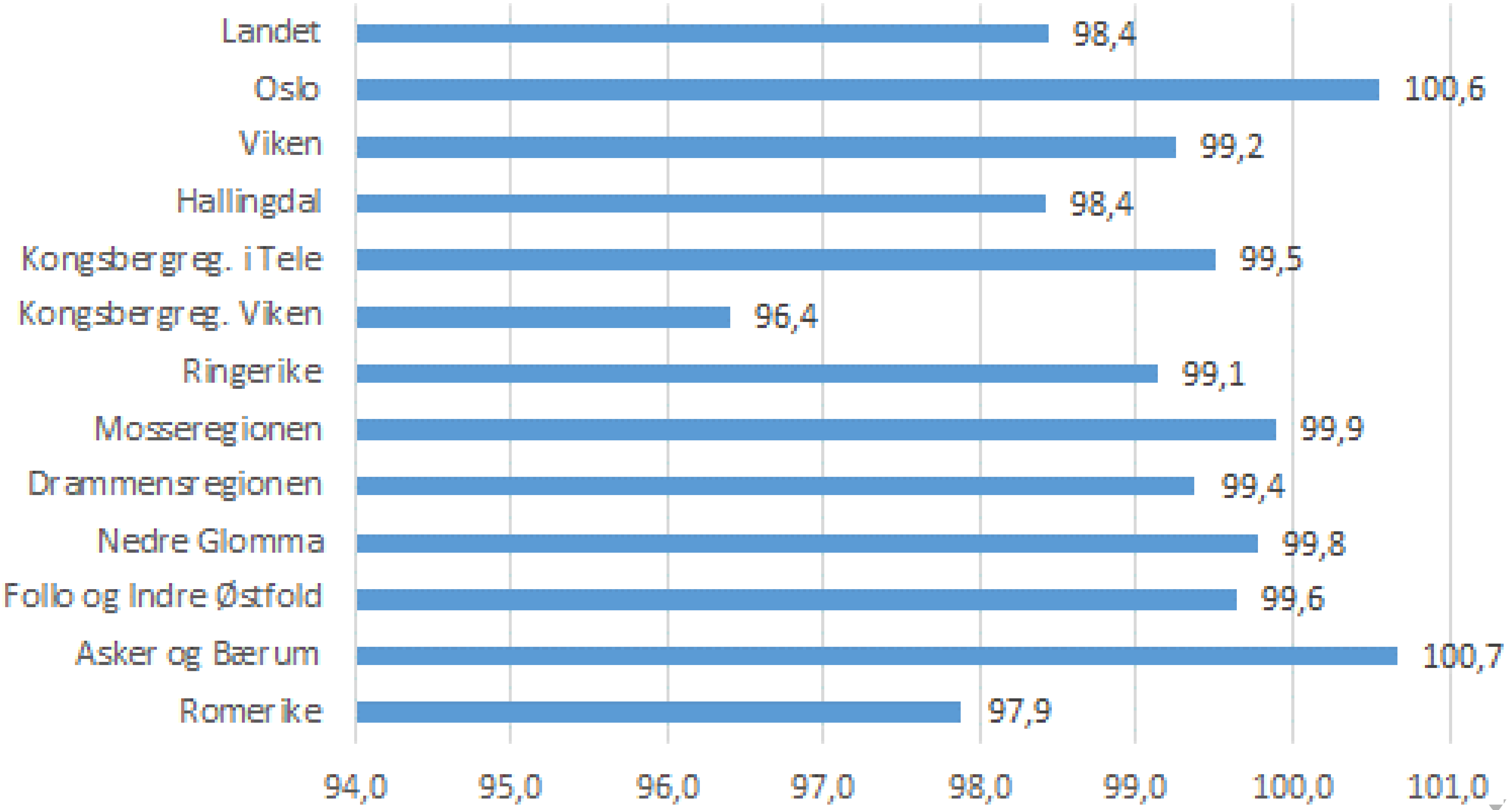

Regionrådet for HALLINGDAL

Kommunar etter sentralitet

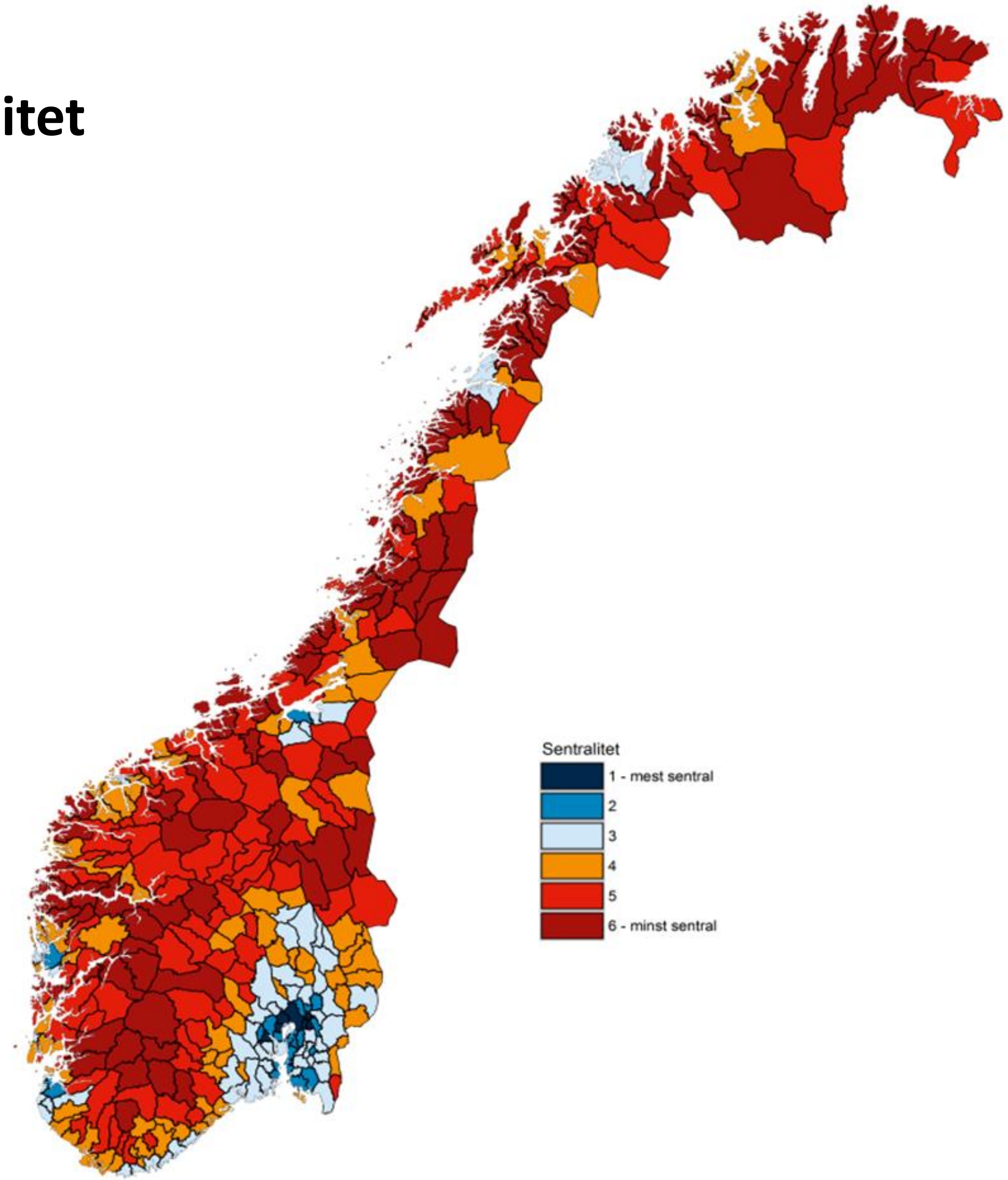

Regionrådet for HALLINGDAL

Utvikling i folketalet, indeksert år 2000=100 for kommunar i ulike sentralitetsklassar

Sentraliseringa som fenomen kan tydelegast illustrerast med å vise utviklinga i folketalet i kommunar i dei seks sentralitetsklassane

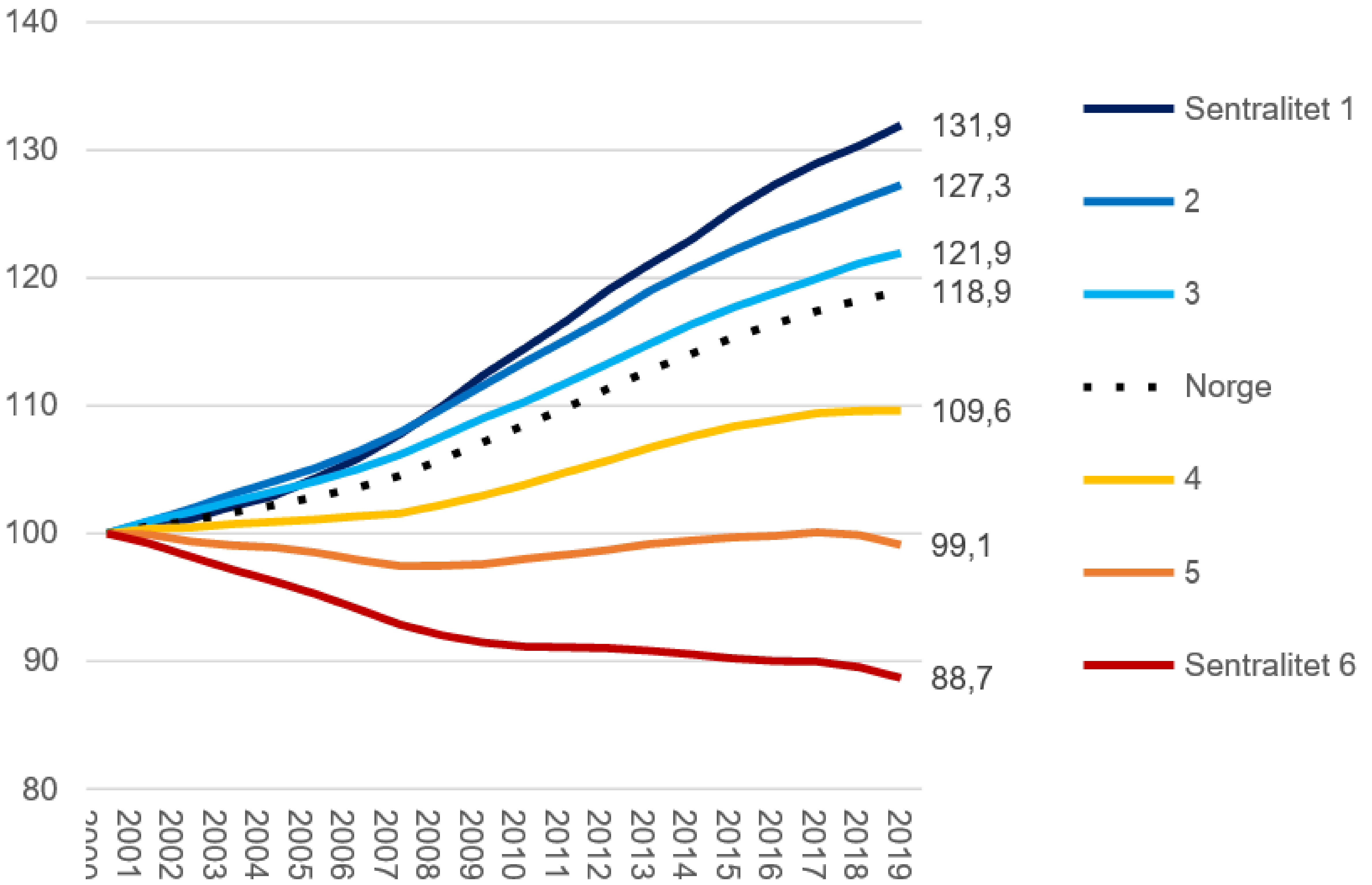

Kjelde: Telemarkforskning

Regionrådet for HALLINGDAL

Befolkningsframskriving for kommunar i sentralitetsklasse 6 med ulike attraktivitetsscenarier

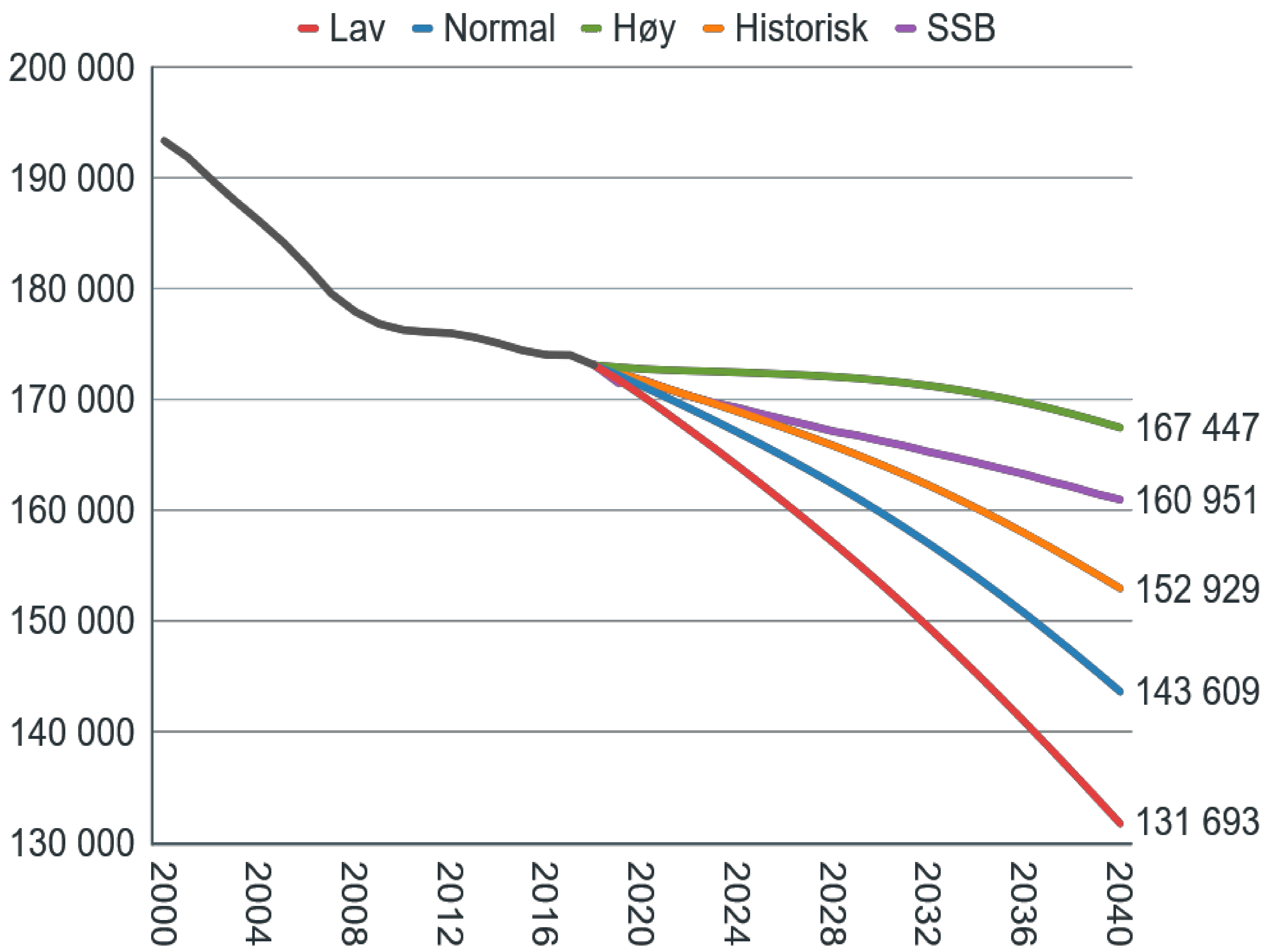

Regionrådet for HALLINGDAL

FOLKETALSUTVIKLING HALLINGDAL

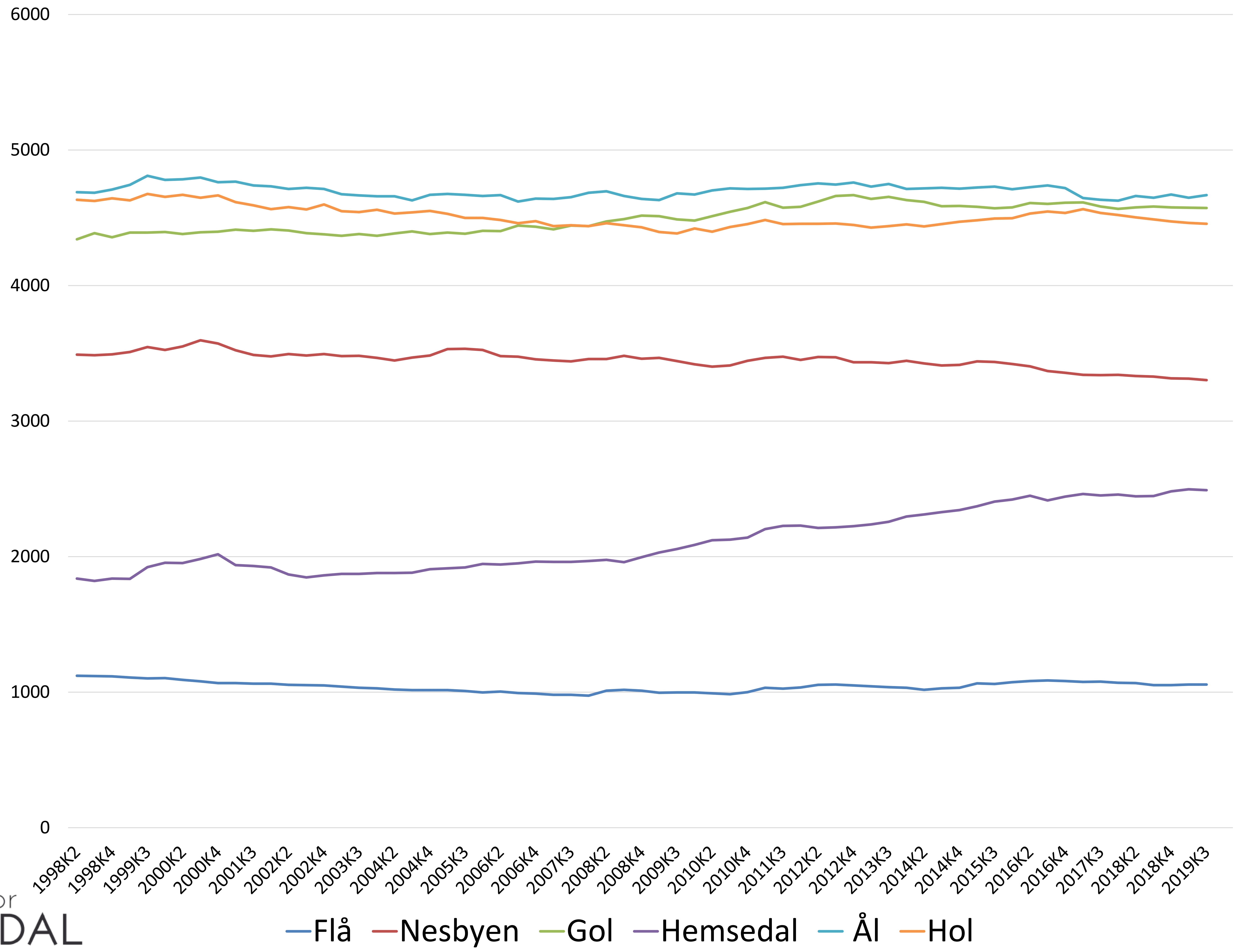

Regionrådet for HALLINGDAL

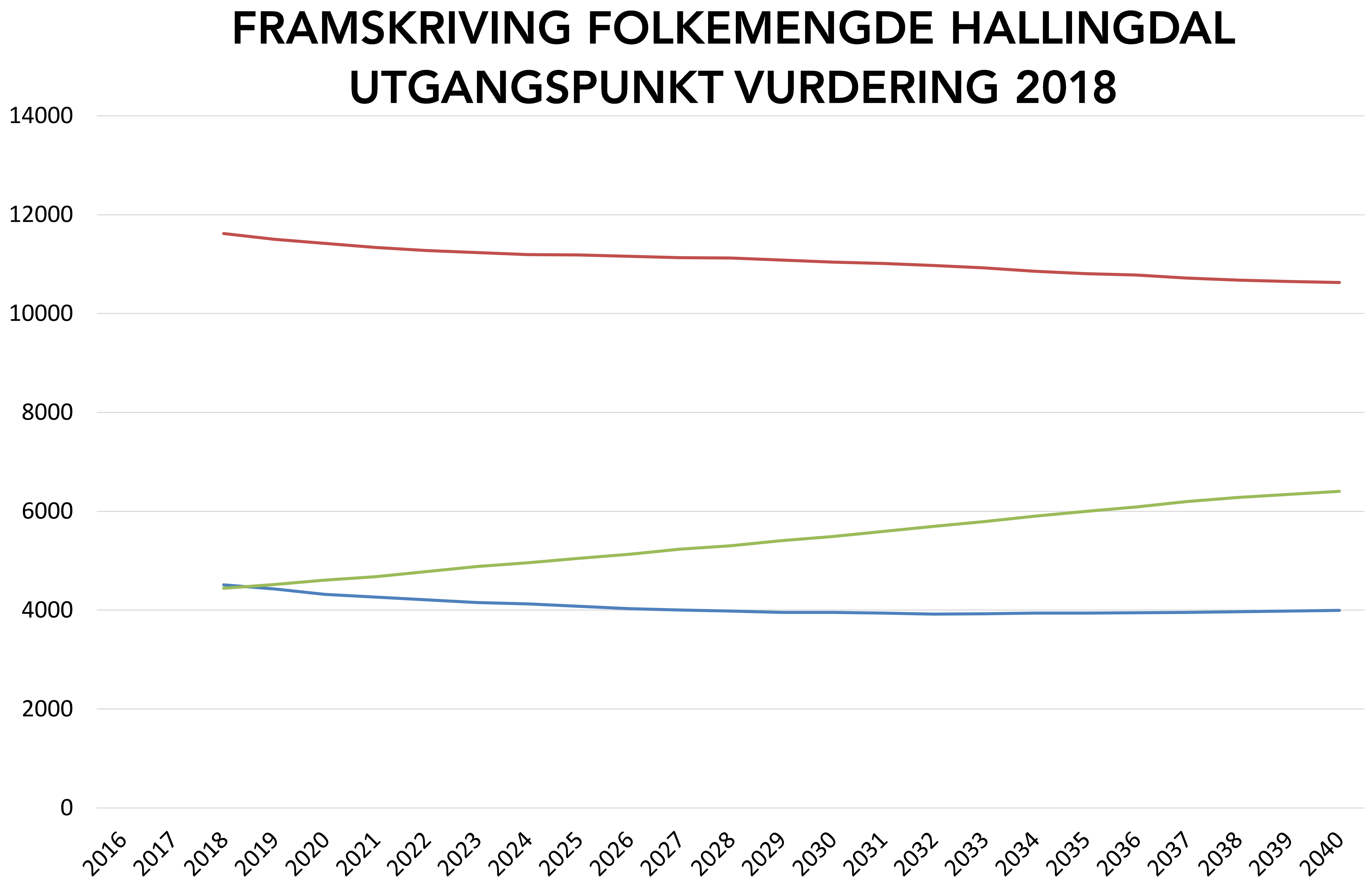

Grovt fortalt:

- 500 færre i aldersgruppa 0- 19 år i 2040 i forhold til 2018
- 1000 færre i aldersgruppa 20 – 64 år i 2040 i forhold til i dag
- 2000 fleire i aldersgruppa 65 år og eldre i 2040 i forhold til i dag

HALLINGDAL

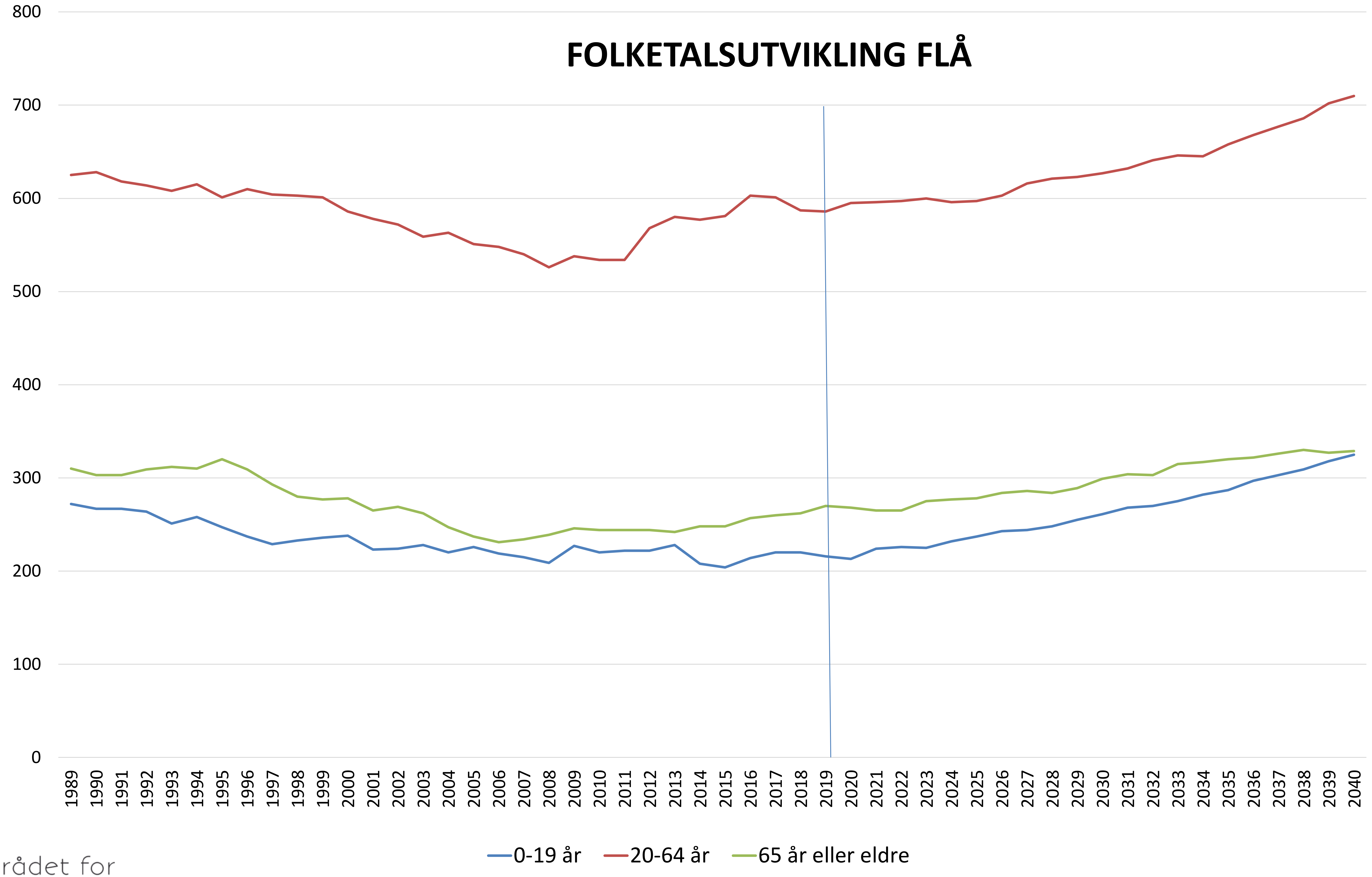

Regionrådet for HALLINGDAL

FOLKTALSUTVIKLING NESBYEN

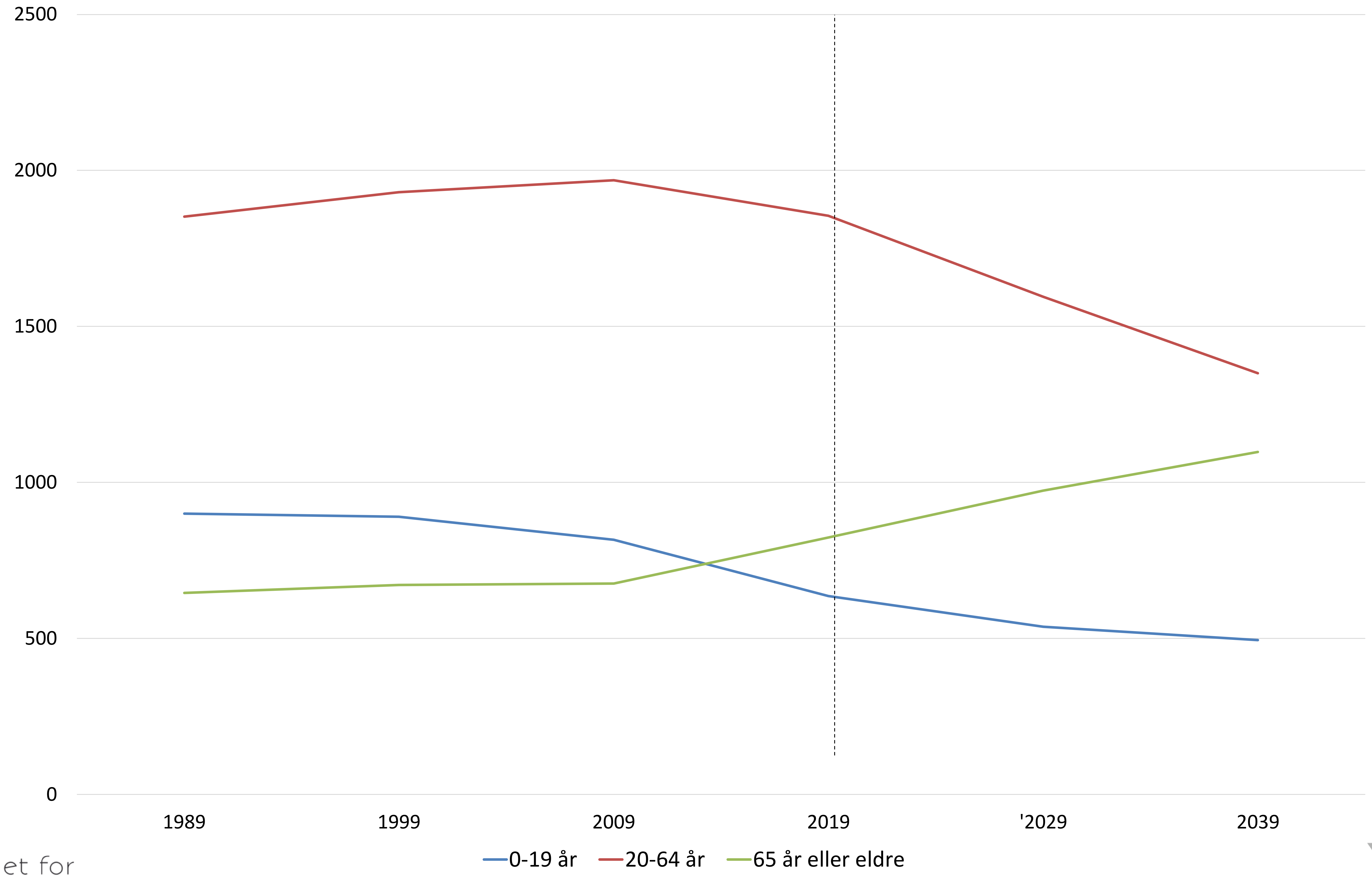

Regionrådet for HALLINGDAL

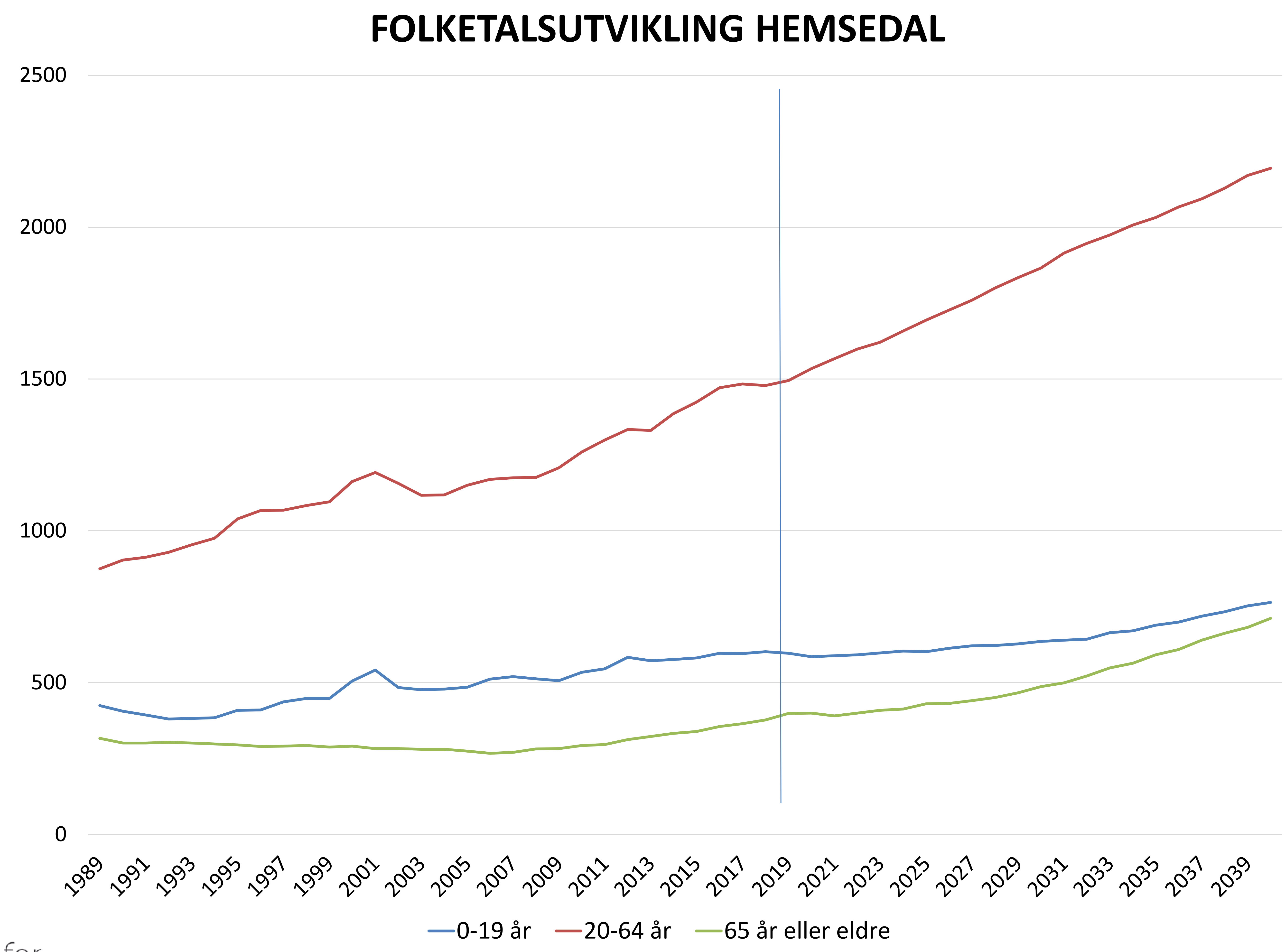

Regionrådet for
HALLINGDAL

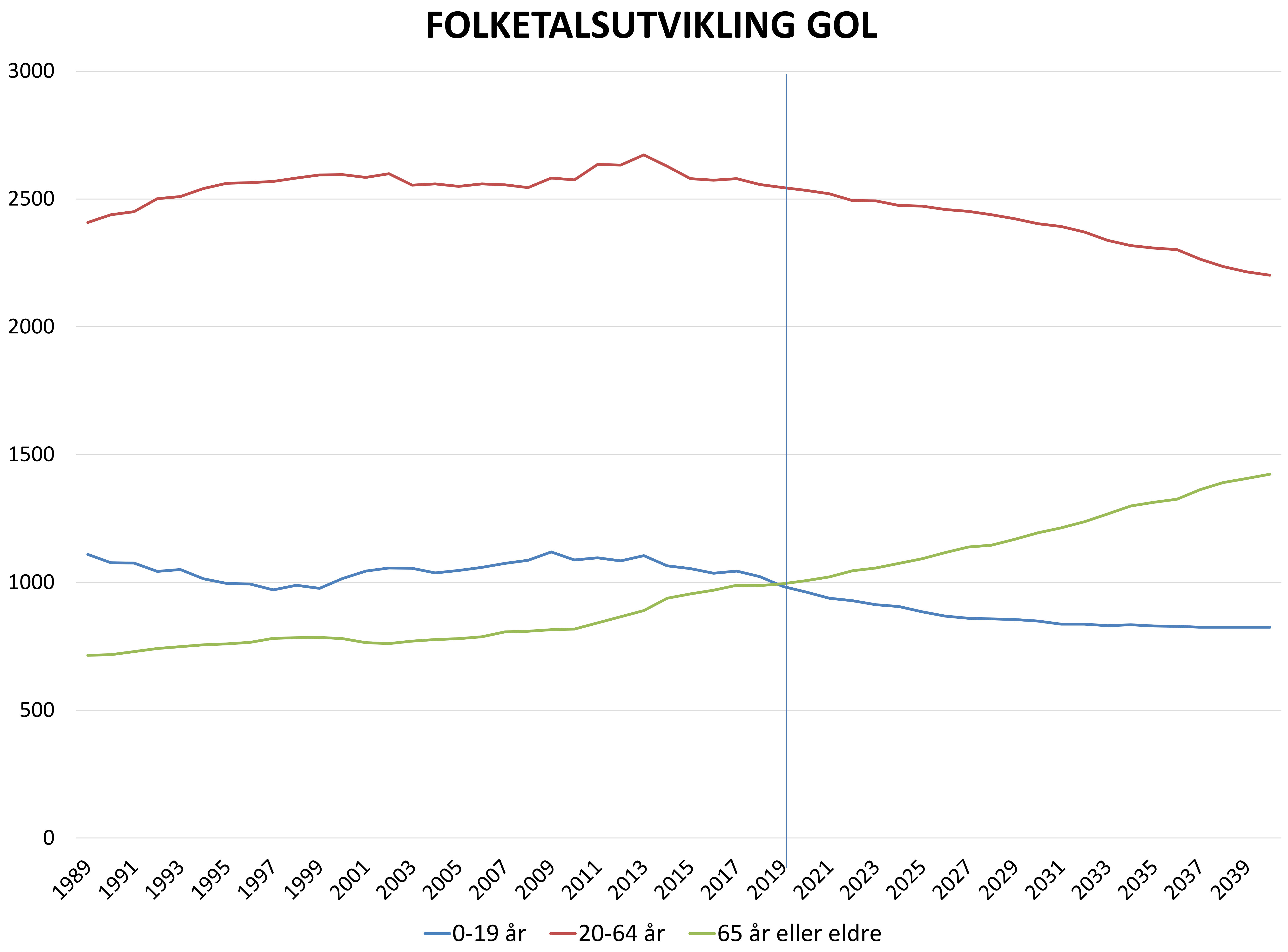

Regionrådet for
HALLINGDAL

FOLKETALSUTVIKLING ÅL

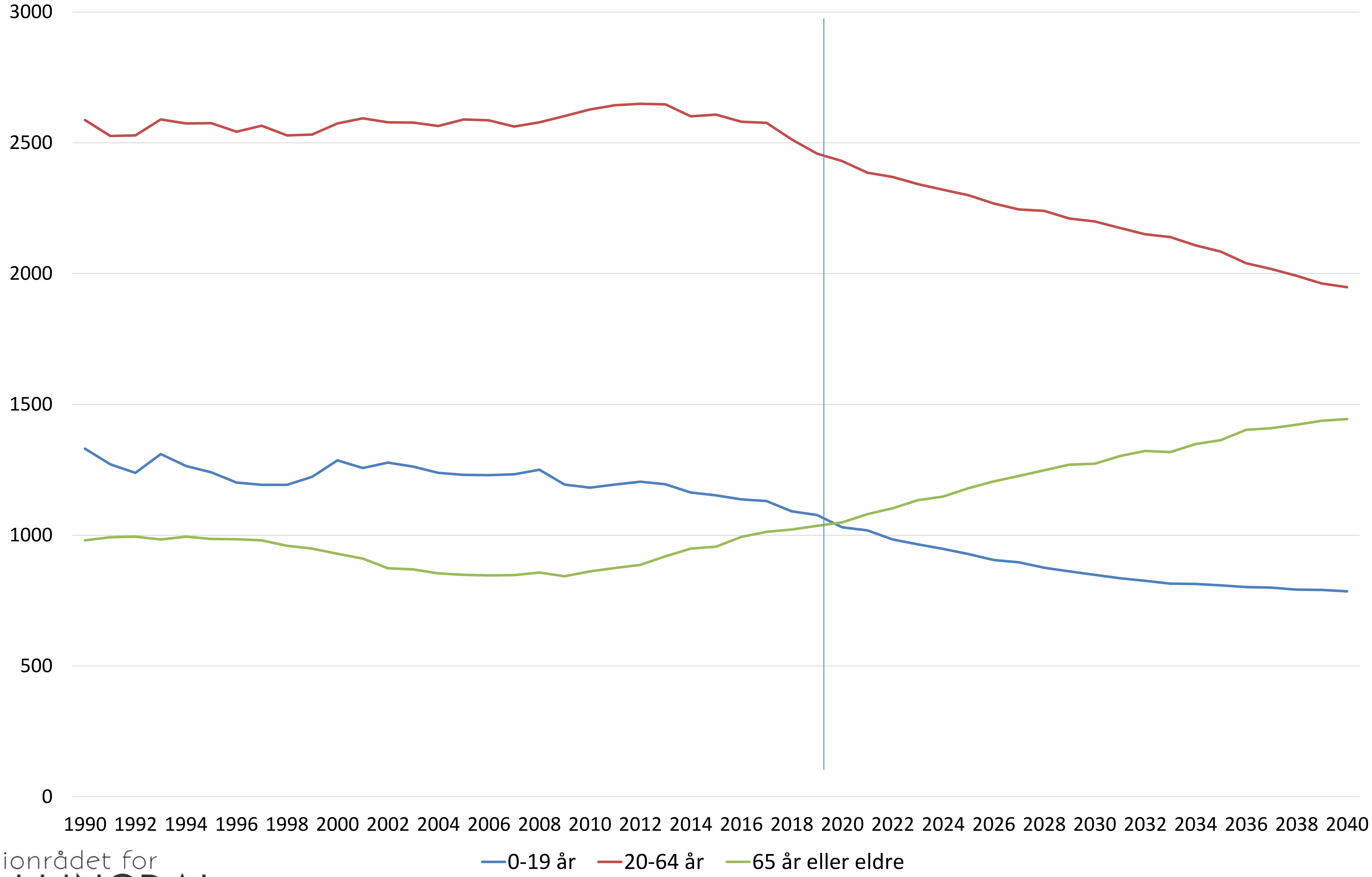

Regionrådet for HALLINGDAL

FOLKETALSUTVIKLING HOL

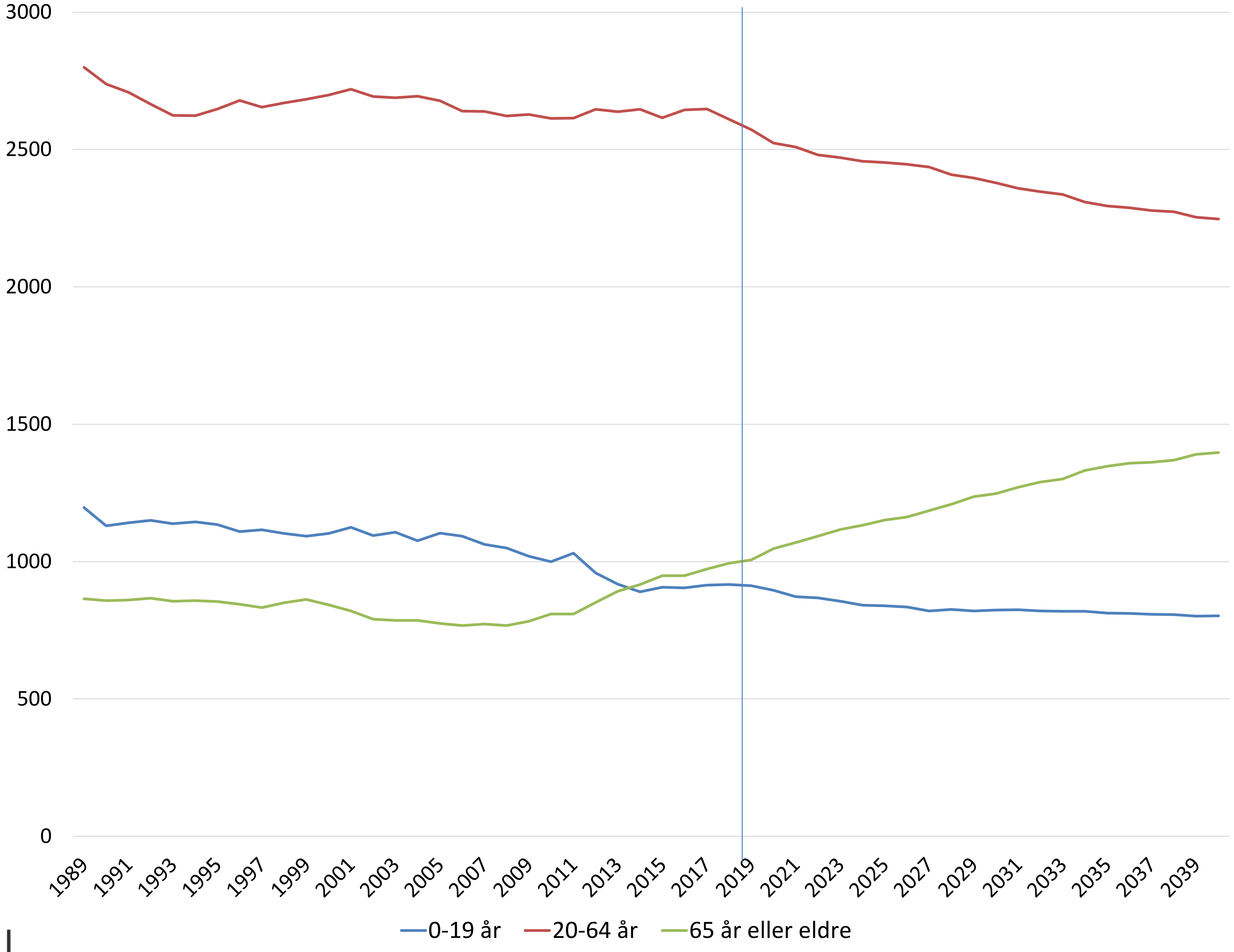

Regionrådet for HALLINGDAL

Registrert befolkning 2018 og utvikling til 2040 (2018=100) i høgt, middels og lågt alternativ (SSB)

Vekst til 2040	2018 Registrert	Hoved-alternativet (MMMM)	Lav nasjonal vekst LLML	Høy nasjonal vekst HHMH
Oslo	673469	121	115	130
Romerike	295798	128	122	137
Asker og Bærum	218282	115	109	124
Follo og Indre Østfold	193028	119	113	128
Nedre Glomma	181698	116	111	123
Drammensregionen	145208	120	114	128
Mosseregionen	61607	121	115	129
Ringerike	60050	116	110	123
Kongsbergregionen i Viken	37479	108	103	116
Kongsbergregionen i Telemark	20107	103	98	111
Hallingdal	20579	103	97	111
Viken	**1233836**	**119**	**113**	**127**
Østlandet for øvrig - Innlandet	370994	109	103	116
Østlandet for øvrig - Vestfold-Telemark	395670	113	107	120
Landet for øvrig	2621650	111	106	120
Totalsum	**5295619**	**114**	**108**	**123**

Regionrådet for HALLINGDAL

Demografisk sårbarhetsindeks

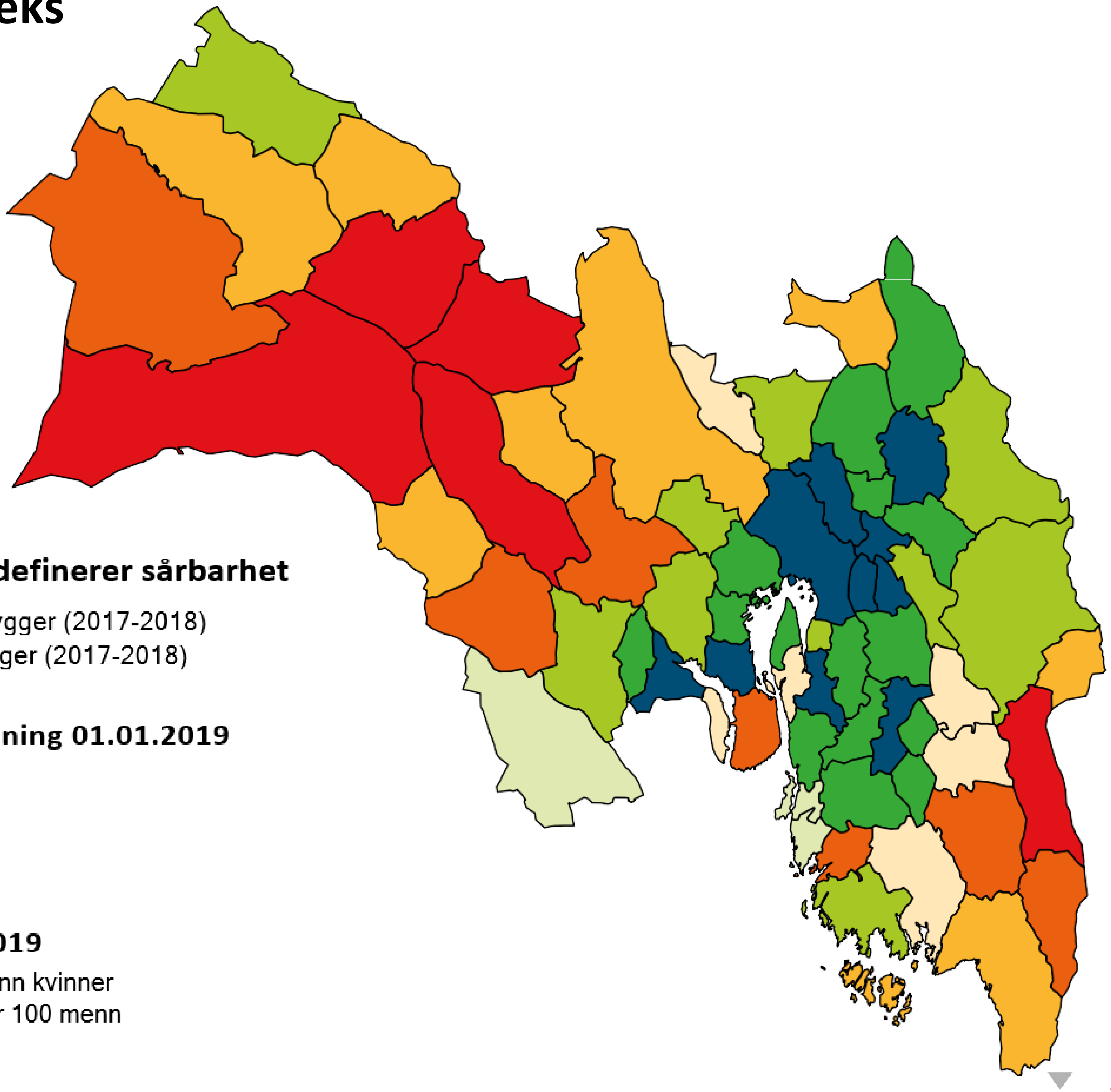

Sårbarhetsindeks

Indeksverdi for sårbarhet

- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9

Grenseverdiene som definerer sårbarhet

Fødte < 10,6 per 1 000 innbygger (2017-2018)
Døde > 8,9 per 1 000 innbygger (2017-2018)
Nettoflytting < 0 (2014-2018)

Befolkningssammensetning 01.01.2019

0-14 år: under 17,3%
15-24 år: under 12,0%
25-54 år: under 39,1%
55-64 år: over 12,0%
65 år og eldre: over 19,5%

Kjønnsbalanse 01.01.2019

Total befolkning: flere menn enn kvinner
15-64 år: under 93 kvinner per 100 menn

Regionrådet for HALLINGDAL

Telemarksforsking sitt normalscenario er langt meir pessimistisk enn SSB si framskriving.
Både Telemarksforsking og SSB sine framskrivingar er utarbeidet i fyrste halvår 2018.
I løpet av 2018 er det fleire trendar som peikar på at utviklinga for distriktskommunane vil bli svakare:

- Fruktbarheitstala synk langt raskare på landsbasis enn i SSB sitt hovudalternativ, som ligg til grunn for framskriving Hallingdal
- Nettoinnvandringa til Norge har blitt lågare enn i SSB sitt hovudalternativ.

Desse trendane vil gi lågare befolkningsvekst i heile landet.

Som tilleggsmoment; betydninga av sentralitet har vorte sterkare dei siste årene.

Betydninga av sentralitet for flyttetalla var svakare dei åra det var høg nettoinnvandring til Norge.

Dersom dagens situasjon heldt seg, vil det påverke utviklingsbanen til distriktskommunane negativt.

SSB kjem nye framskrivingar i 2020.

Regionrådet for HALLINGDAL

Framskrevne omsorgsbyrder, kommunane i Hallingdal

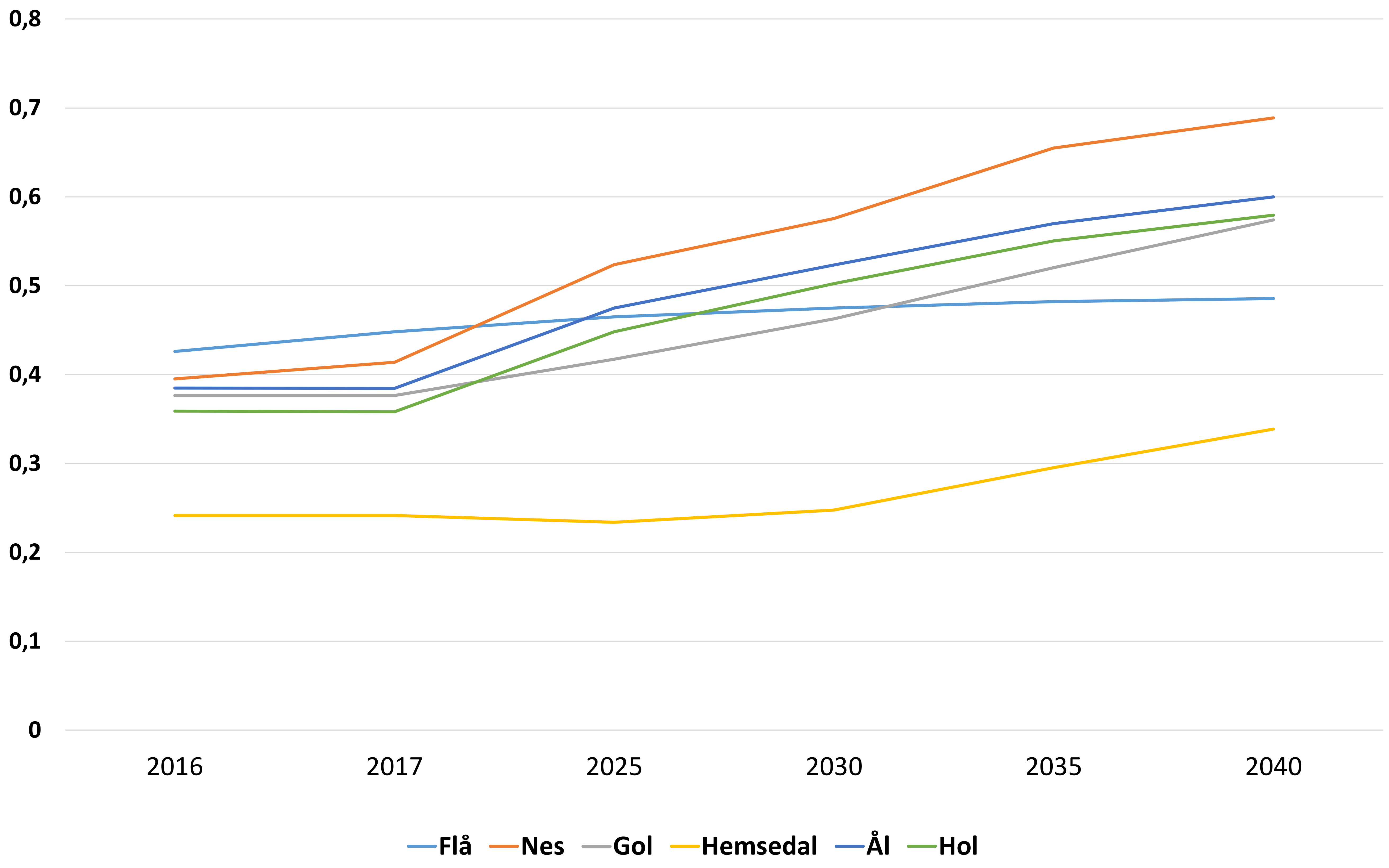

Barn (0-19 år) pluss eldre (70+), delt på personar i det som kan reknast som yrkesaktiv alder (20-69 år).

HALLINGDAL

Formelt utdanningsnivå blant personar over 16 år i Viken og regionane (2018)

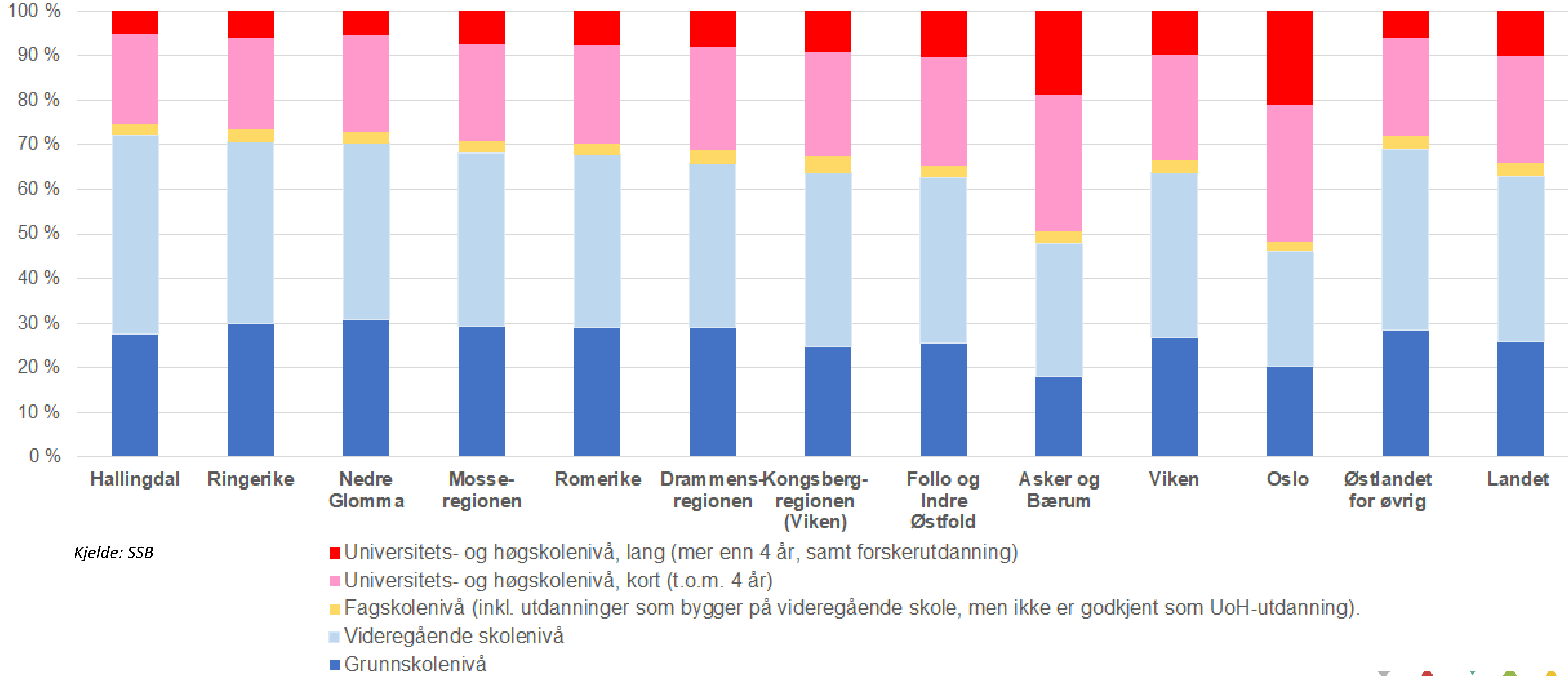

Kjelde: SSB

Regionrådet for HALLINGDAL

Prosentvis endring (2008-2018) i tal personar på ulike utdanningsnivå og folketalet i regionane i Viken (høgaste fullførte utdanning)

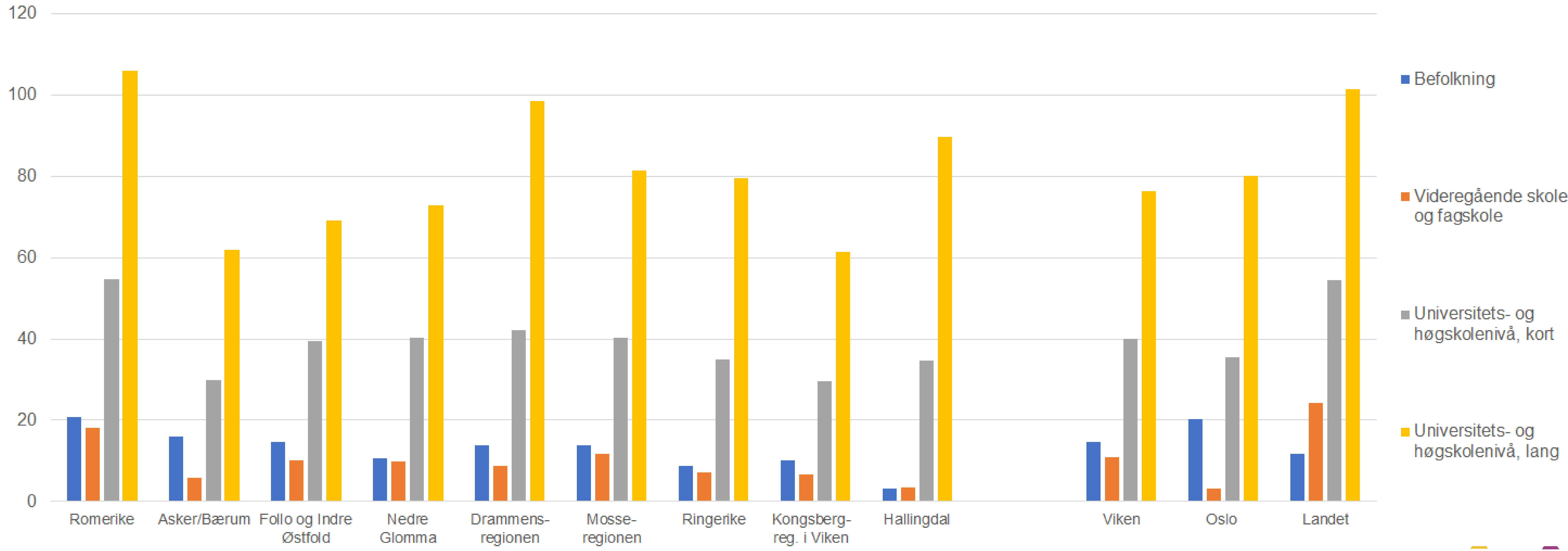

Kilde: SSB

Regionrådet for HALLINGDAL

Kompetansekravene i ulike næringsregionar 2017

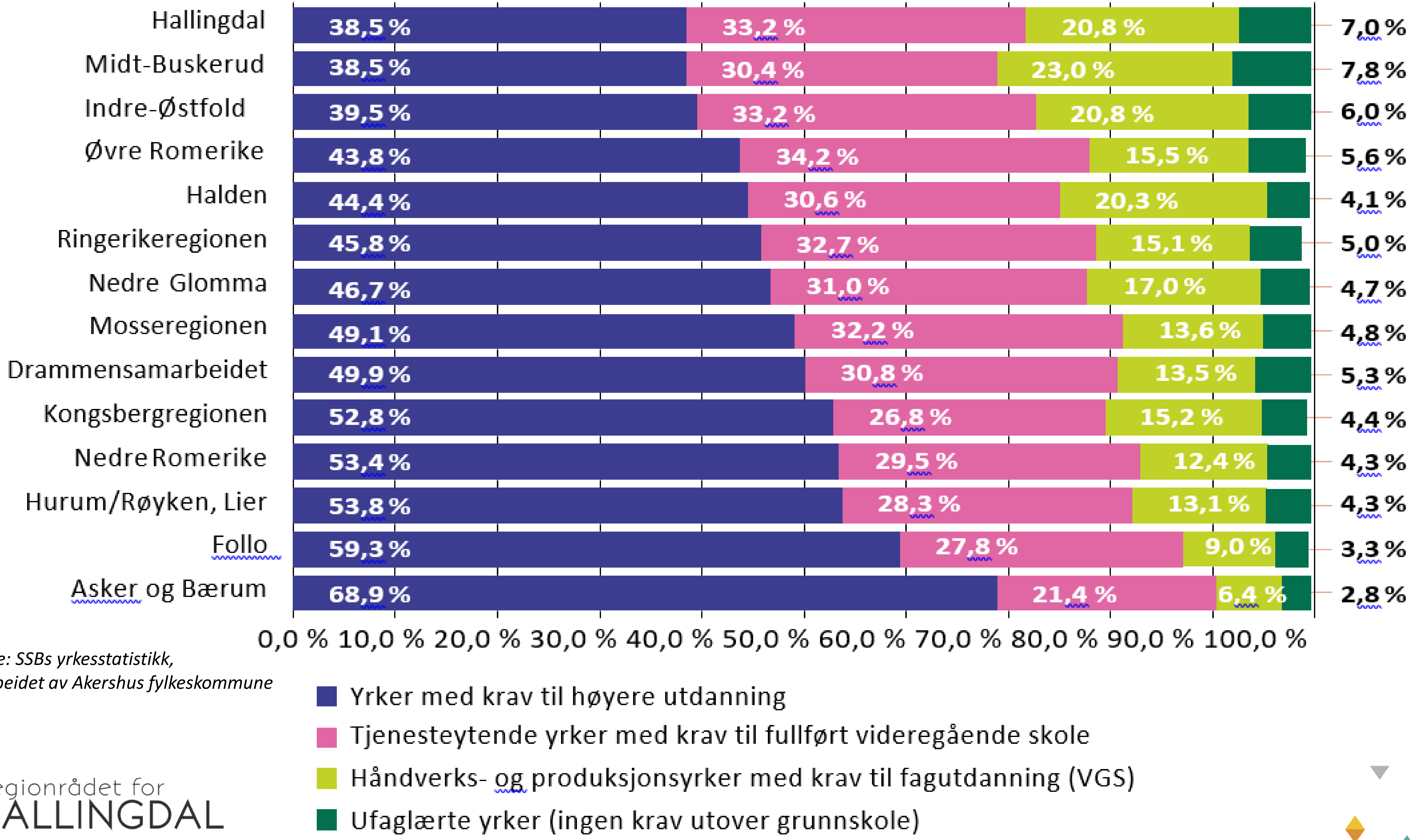

Kjelde: SSBs yrkesstatistikk, bearbeidet av Akershus fylkeskommune

Regionrådet for HALLINGDAL

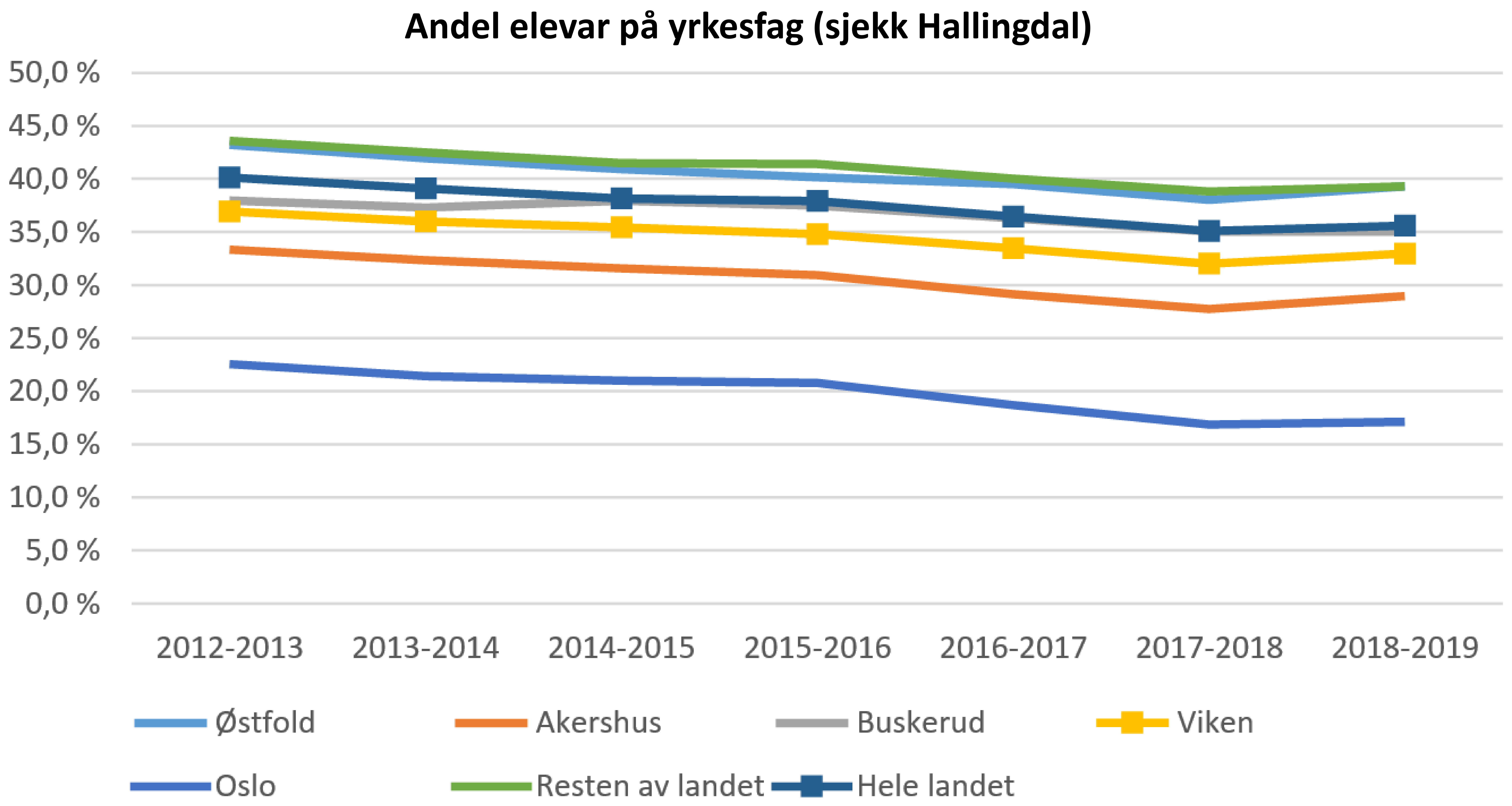

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Regionrådet for HALLINGDAL

Næringsstrukturane i Viken og regionane 2018 (sysselsatte prosentvis fordelt)

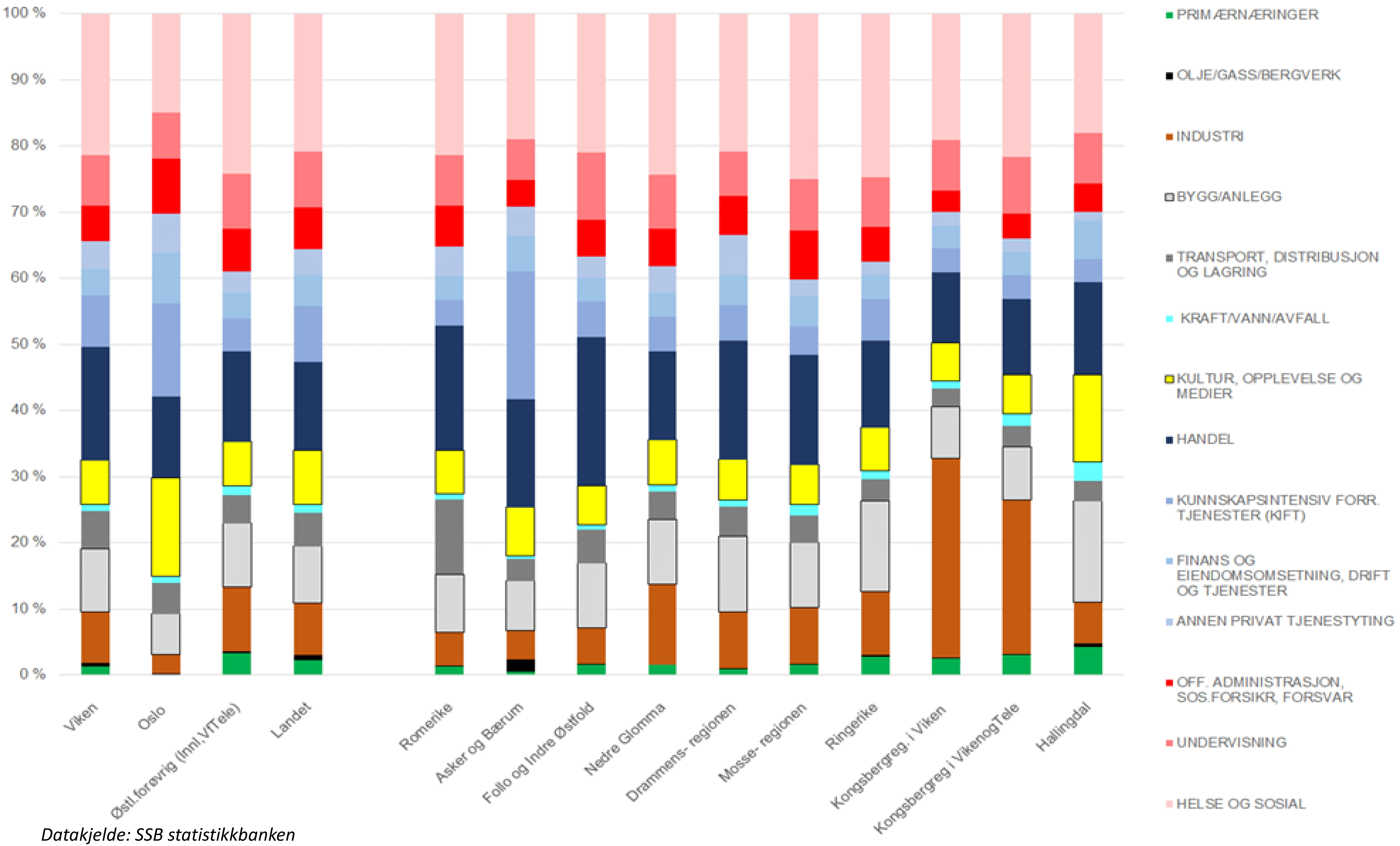

Datakjelde: SSB statistikkbanken

Relativ sysselsettingsvekst 2003-2018 (2003=100)

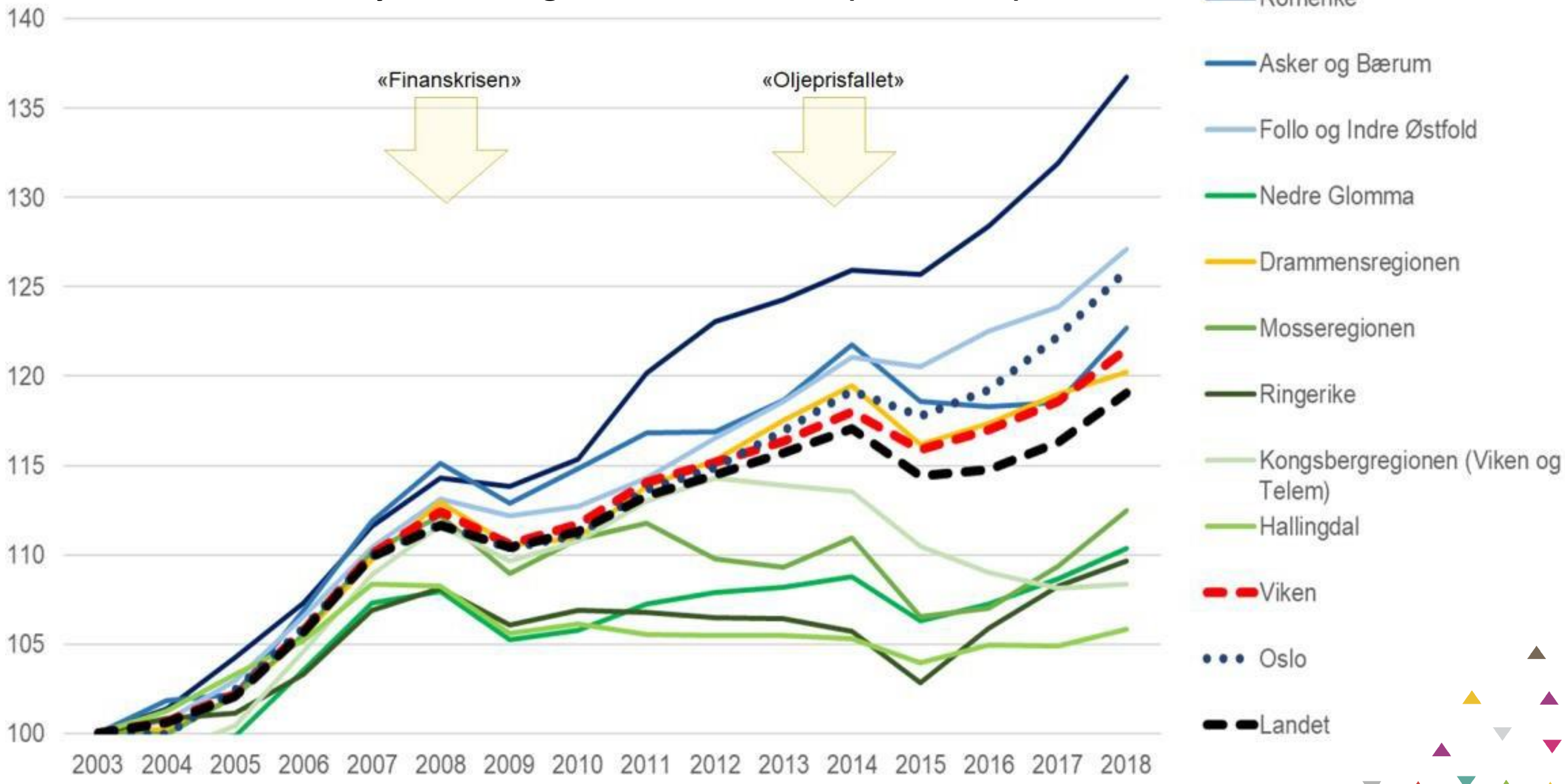

Datakjelde: Panda/SSB

Regionrådet for HALLINGDAL

SYSSELSATTE BUSTAD, ARBEIDSSTAD

	Sysselsatte personar etter bustad									
	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Flå	514	490	512	536	562	539	529	533	532	542
Nes	1923	1822	1822	1847	1814	1781	1755	1732	1731	1743
Gol	2557	2457	2468	2437	2474	2498	2499	2432	2422	2425
Hemsedal	1171	1203	1223	1240	1237	1283	1314	1296	1307	1310
Ål	2547	2539	2536	2510	2522	2533	2553	2432	2443	2413
Hol	2578	2519	2511	2537	2529	2528	2515	2445	2452	2451
Hallingdal	**11290**	**11030**	**11072**	**11107**	**11138**	**11162**	**11165**	**10870**	**10887**	**10884**

	Sysselsatte personar etter arbeidsstad									
	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Flå	405	411	442	463	476	436	457	446	442	464
Nes	1575	1480	1490	1458	1411	1442	1396	1384	1432	1411
Gol	2927	2832	2846	2847	2830	2870	2902	2907	2892	2921
Hemsedal	1080	1089	1116	1079	1080	1102	1109	1102	1125	1066
Ål	2417	2397	2430	2474	2523	2494	2479	2389	2446	2420
Hol	2474	2407	2356	2300	2277	2262	2246	2220	2226	2252
Hallingdal	**10878**	**10616**	**10680**	**10621**	**10597**	**10606**	**10589**	**10448**	**10563**	**10534**

Utvikling i andel sysselsatte av befolkninga 15-74 år, 2008-2018

Den synkroniserte nedgangen i 2015 skuldast endring i korleis sysselsatte blir definert (SSB)

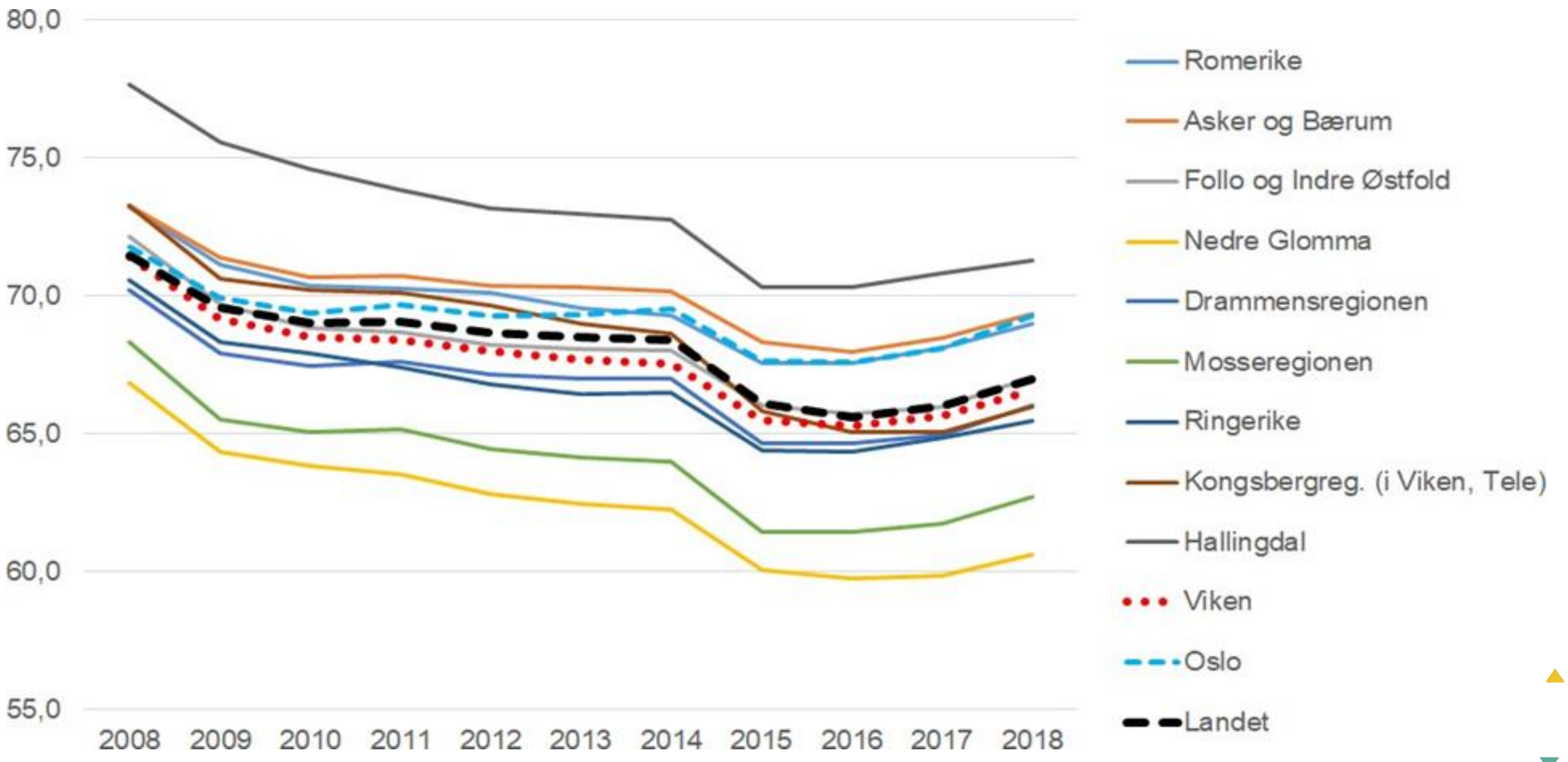

Kjelde: Panda, SSB

Regionrådet for HALLINGDAL

Veksten i verdiskaping fortsetter i Hallingdal

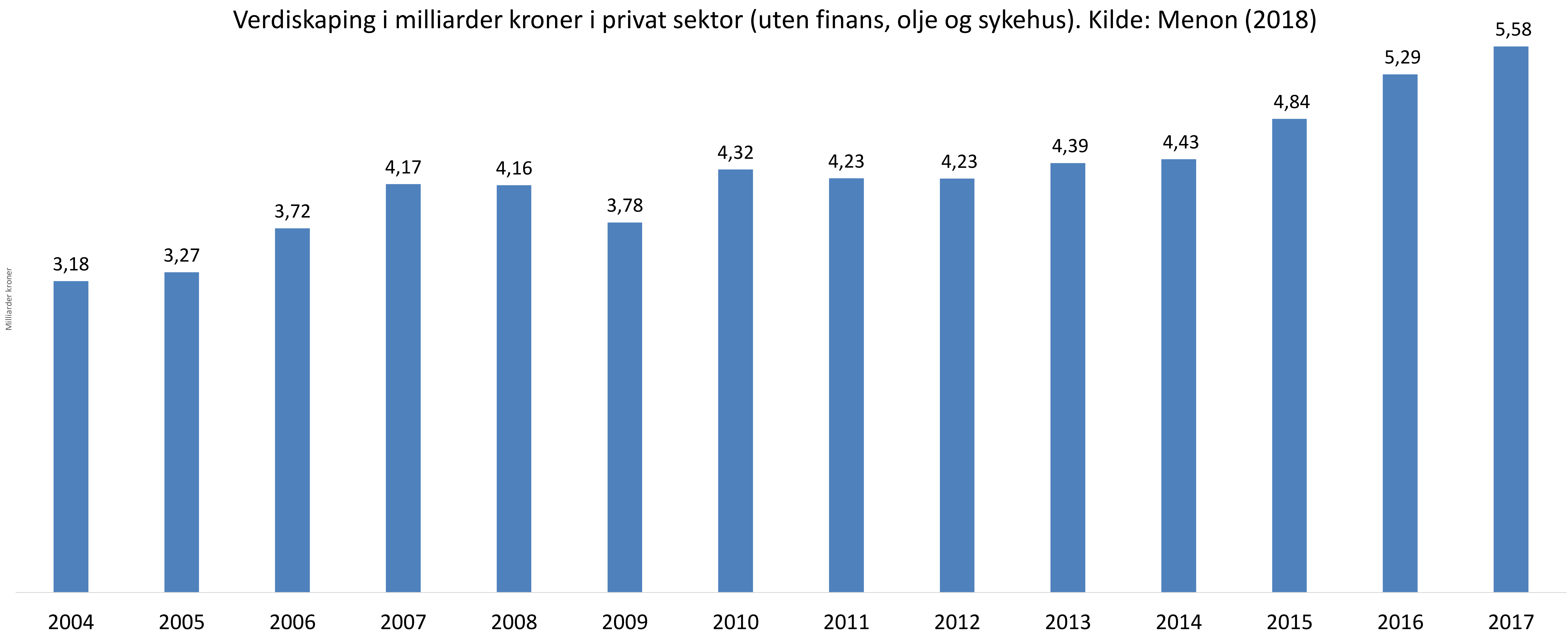

Bygg og anlegg er den største næringen målt i verdiskaping og en næring i vekst i Hallingdal

Verdiskaping fordelt på næringer i millioner kroner. Kilde: Menon (2018)

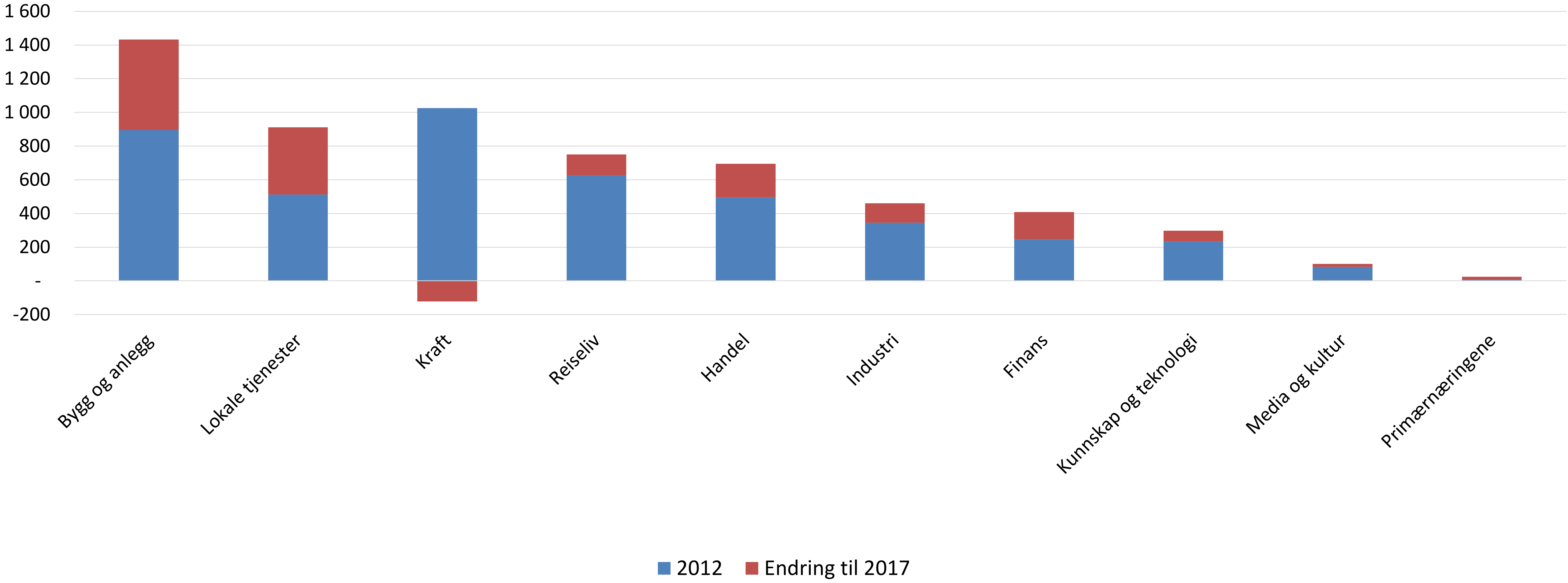

Verdiskaping i regionane i Viken og Hadeland 2016 (ikkje inkludert oljenæring og finansnæring). Milliardar kroner og endring i prosent 2015–2016

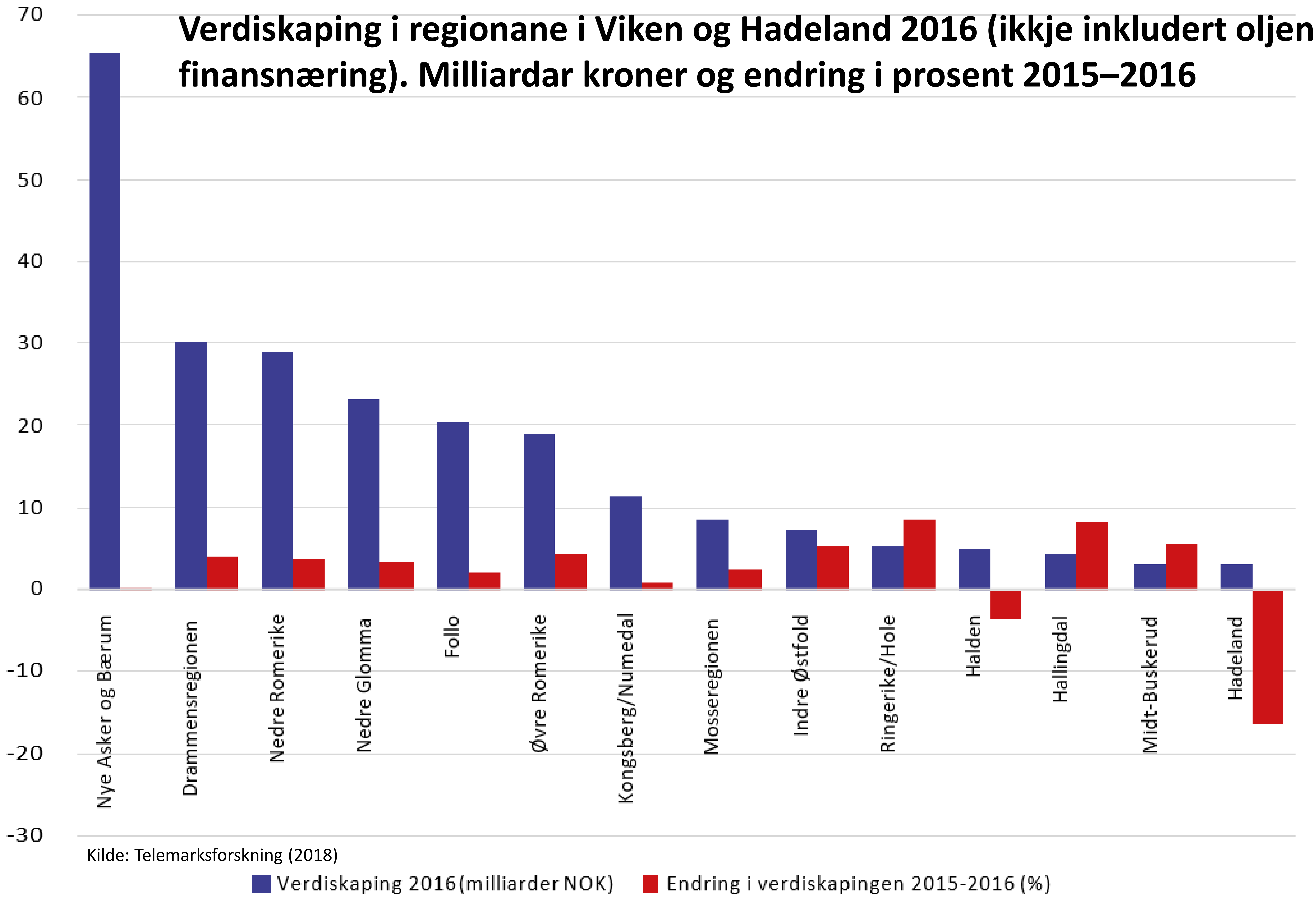

Kilde: Telemarksforskning (2018)

Nettoproduksjon av elektrisk kraft i Østfold, Akershus og Buskerud (GwH), 2006 - 2017

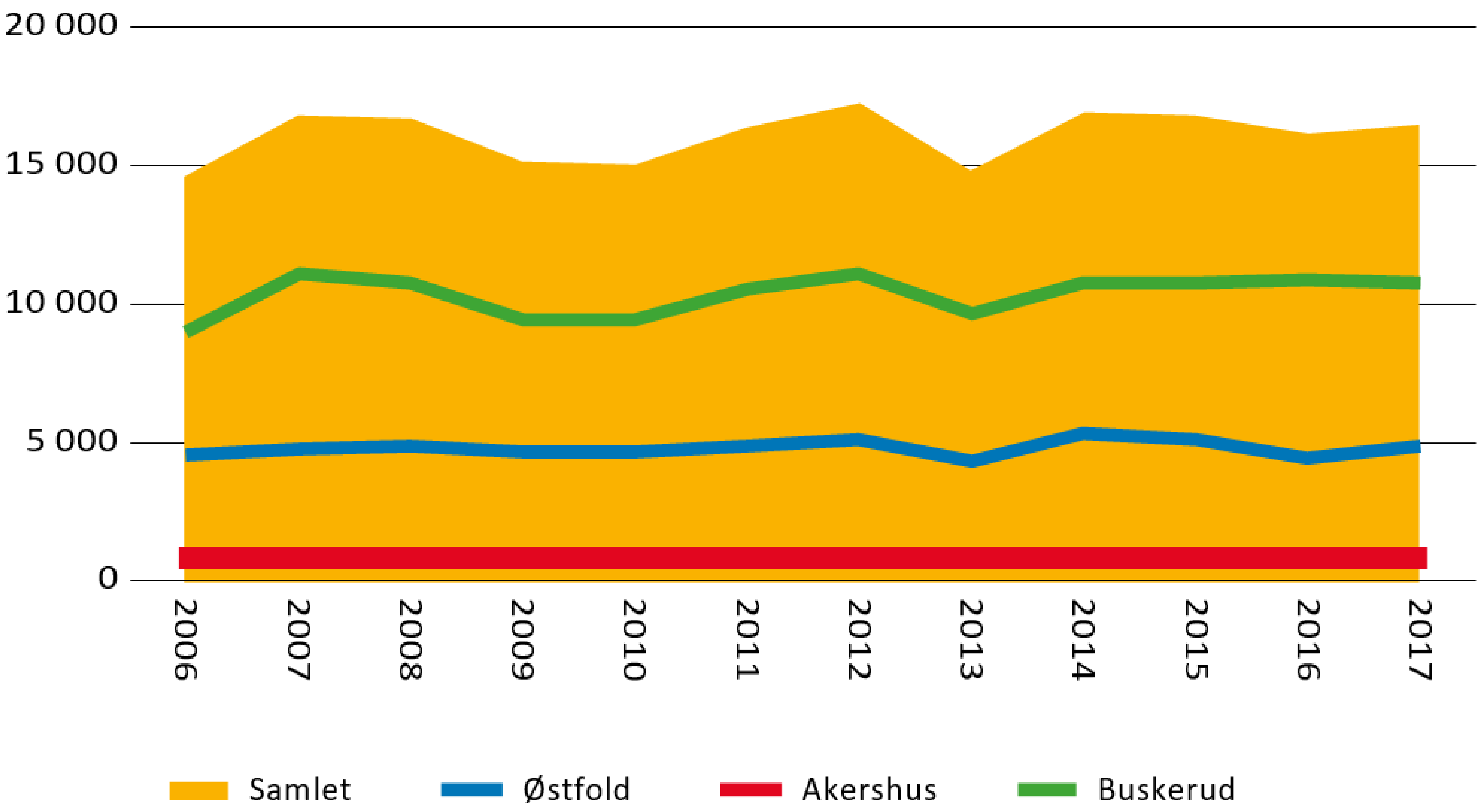

Kjelde: SSB 08308

Regionrådet for HALLINGDAL

Bruttoprodukt for landbruket som andel av fastlands-Norge og sysselsetting innanfor landbruket som del av fastlands-Norge. 1970-2018

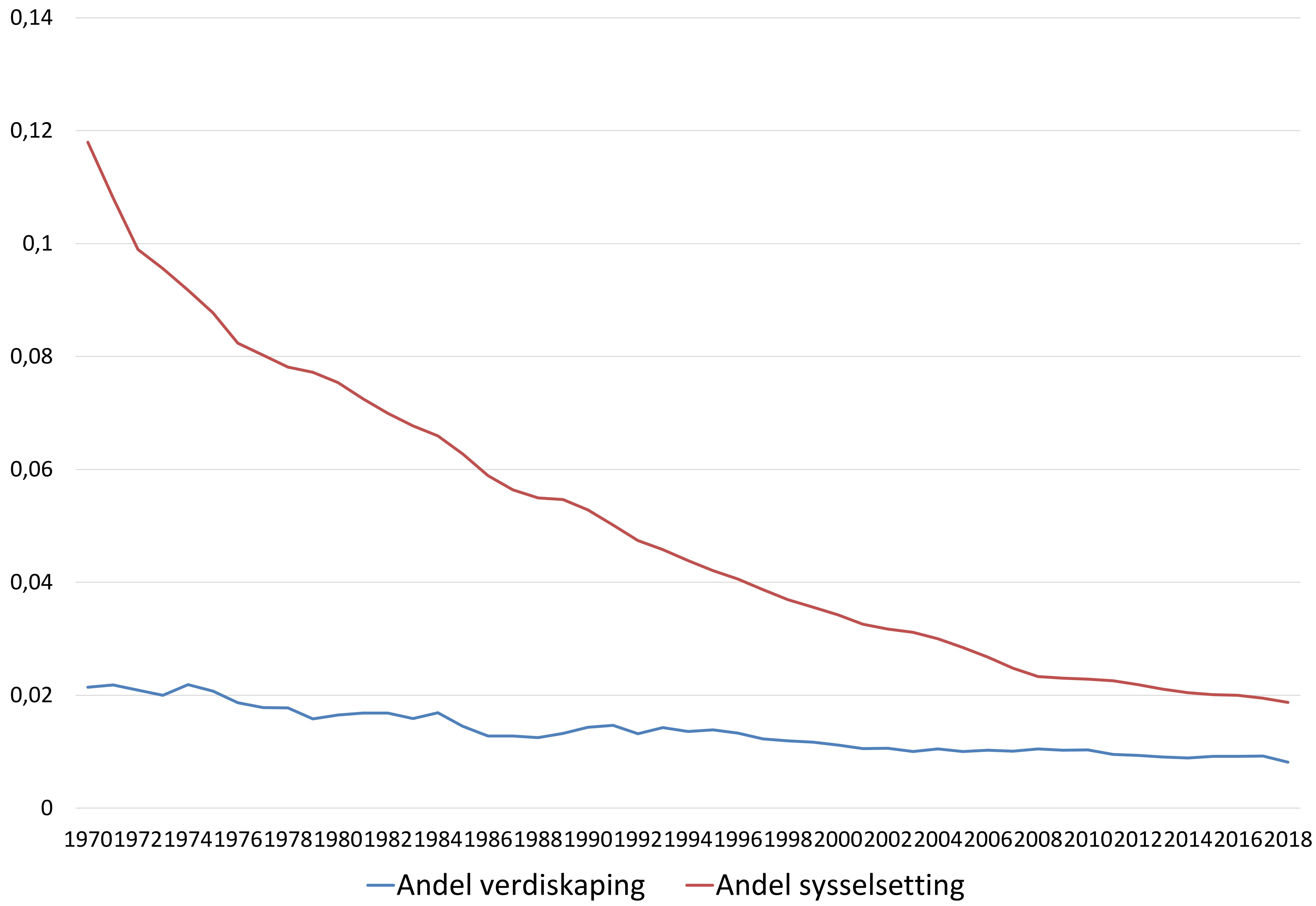

Kjelde: SSB, nasjonalrekneskapet

Regionrådet for HALLINGDAL

Landbrukets andel av sysselsettingen etter sentralitet. 2018

Næring	1	2	3	4	5	6	Heile landet
Jordbruk	0,1	0,4	1,5	2,2	4,4	5,3	1,4
Skogbruk	0,0	0,1	0,3	0,5	0,6	0,5	0,2

FRITIDSBUSTADAR HALLINGDAL OG VALDRES

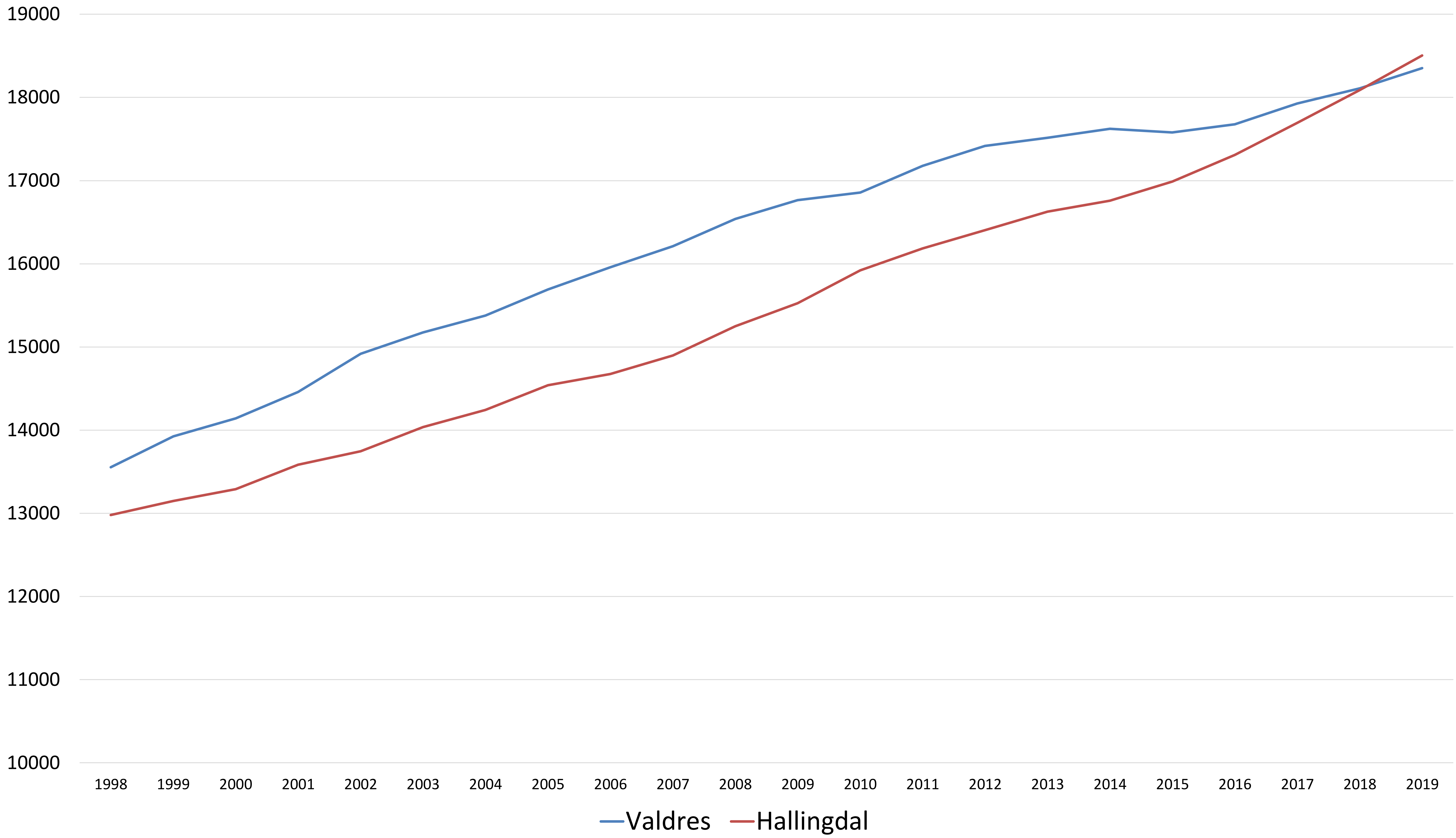

Regionrådet for HALLINGDAL

Sysselsetting og produksjon i reiselivsnæringa, 2011-2017

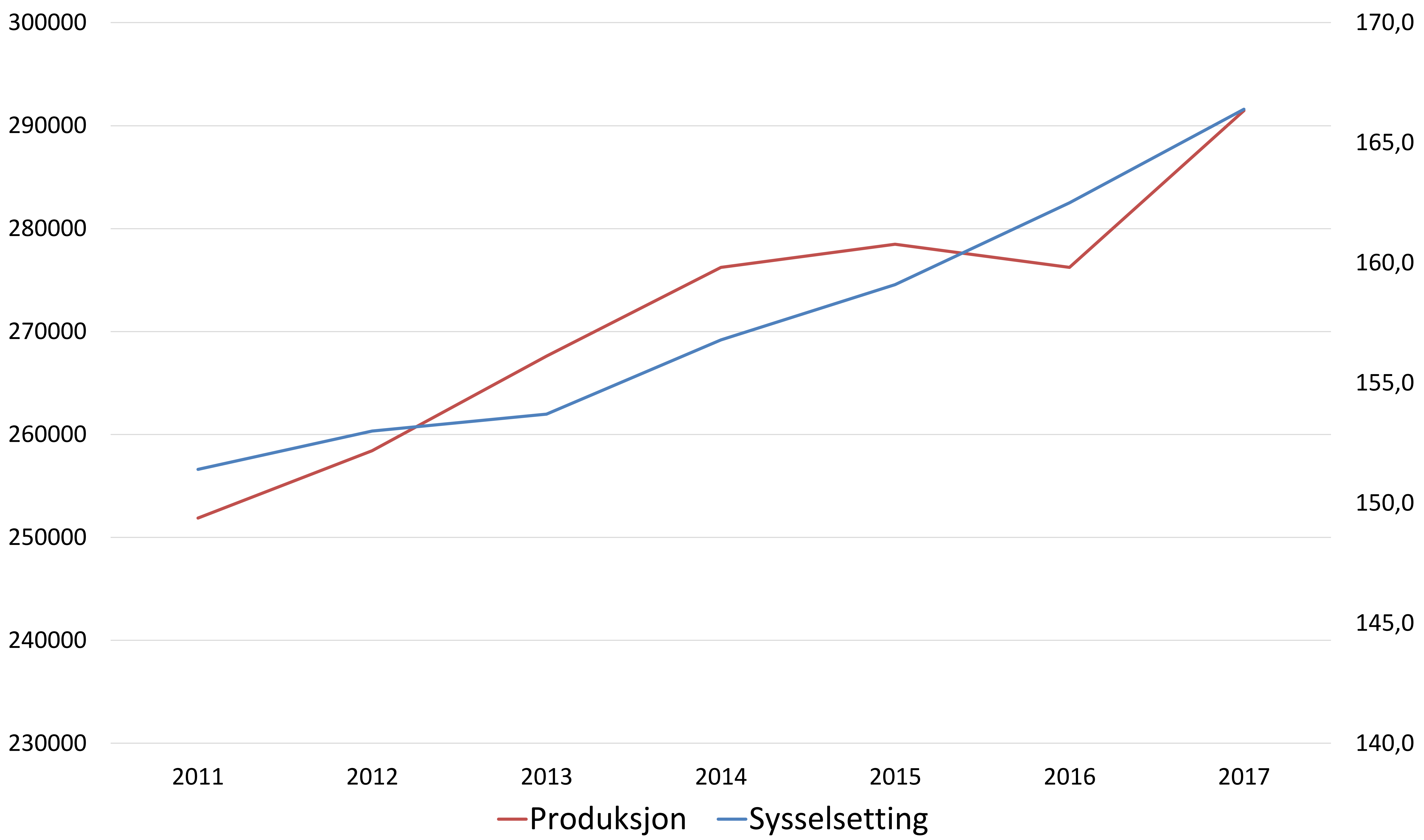

Kjelde: SSB, Satellittrekneskap for reiselivet

Regionrådet for HALLINGDAL

Forholdet mellom kvinner og menn i arbeidsstyrken 2017

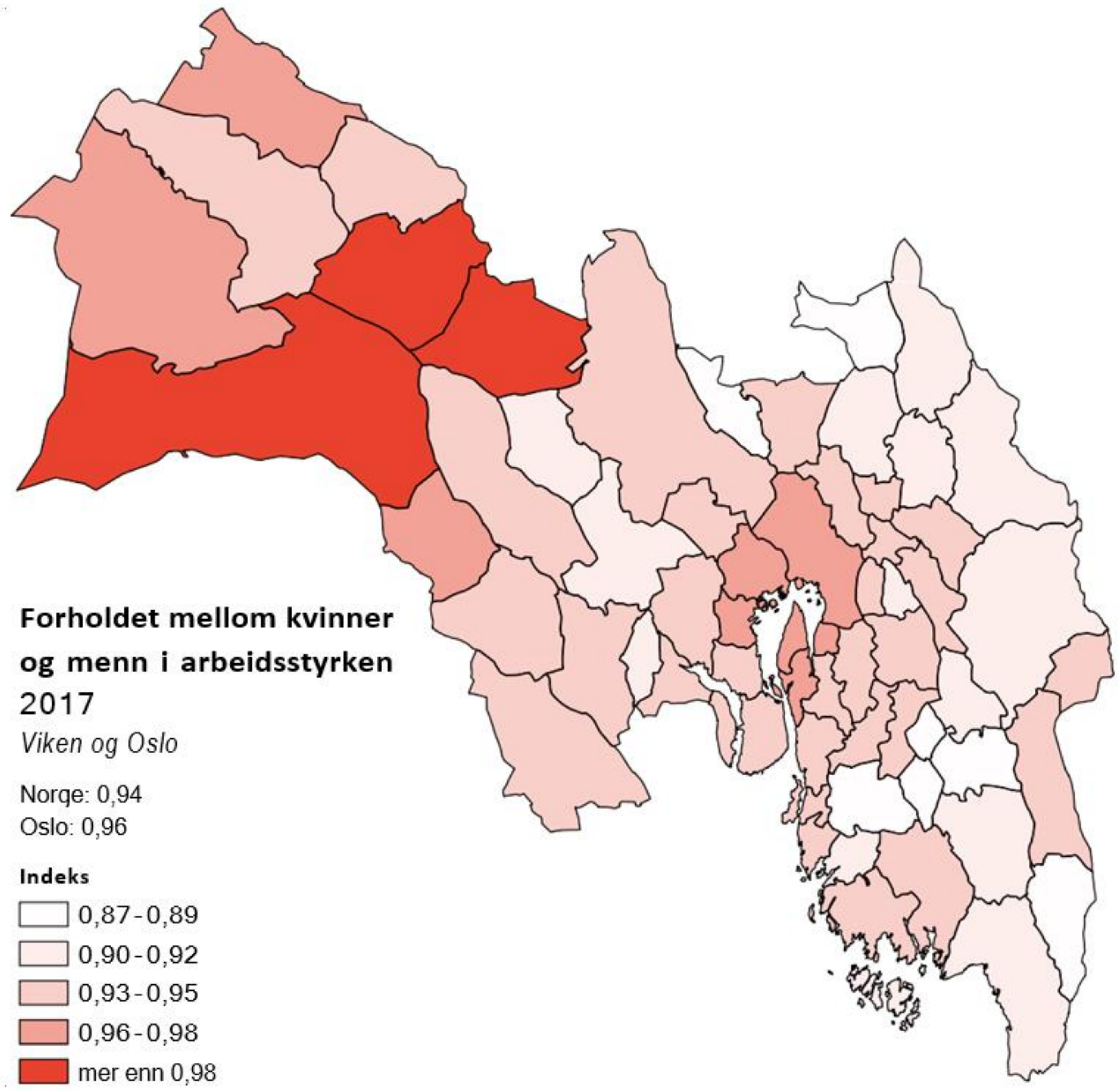

Kilde SSB tabell 09292

Regionrådet for HALLINGDAL

Figur 4.5 Sysselsatte i prosent av befolkningen (15–74 år) per 4. kv. 2016. BA-regioner.

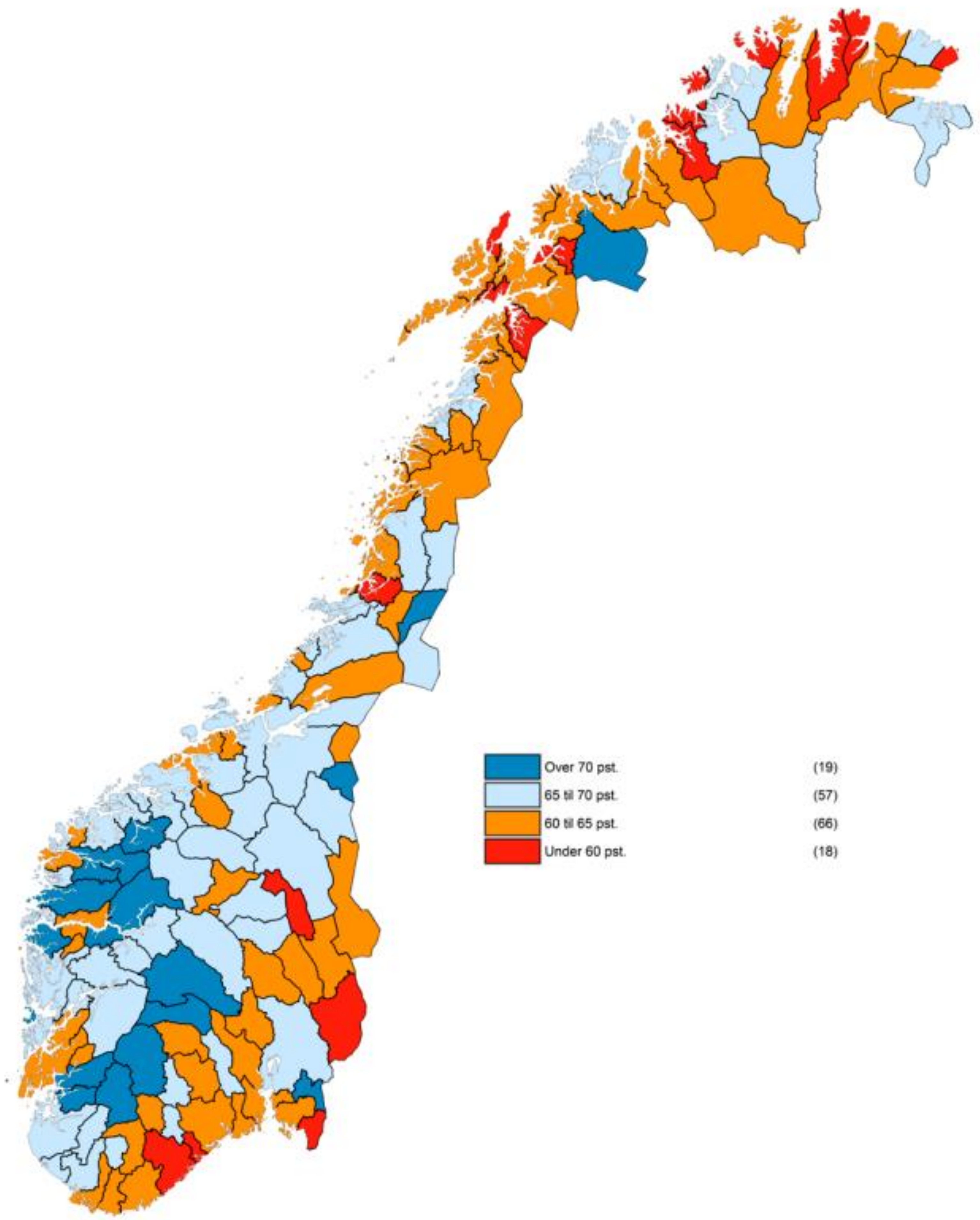

Figur 4.12 Andel registrert arbeidsledige av arbeidsstyrken, helt ledige, november 2017, etter BA-regioner
Prosent.

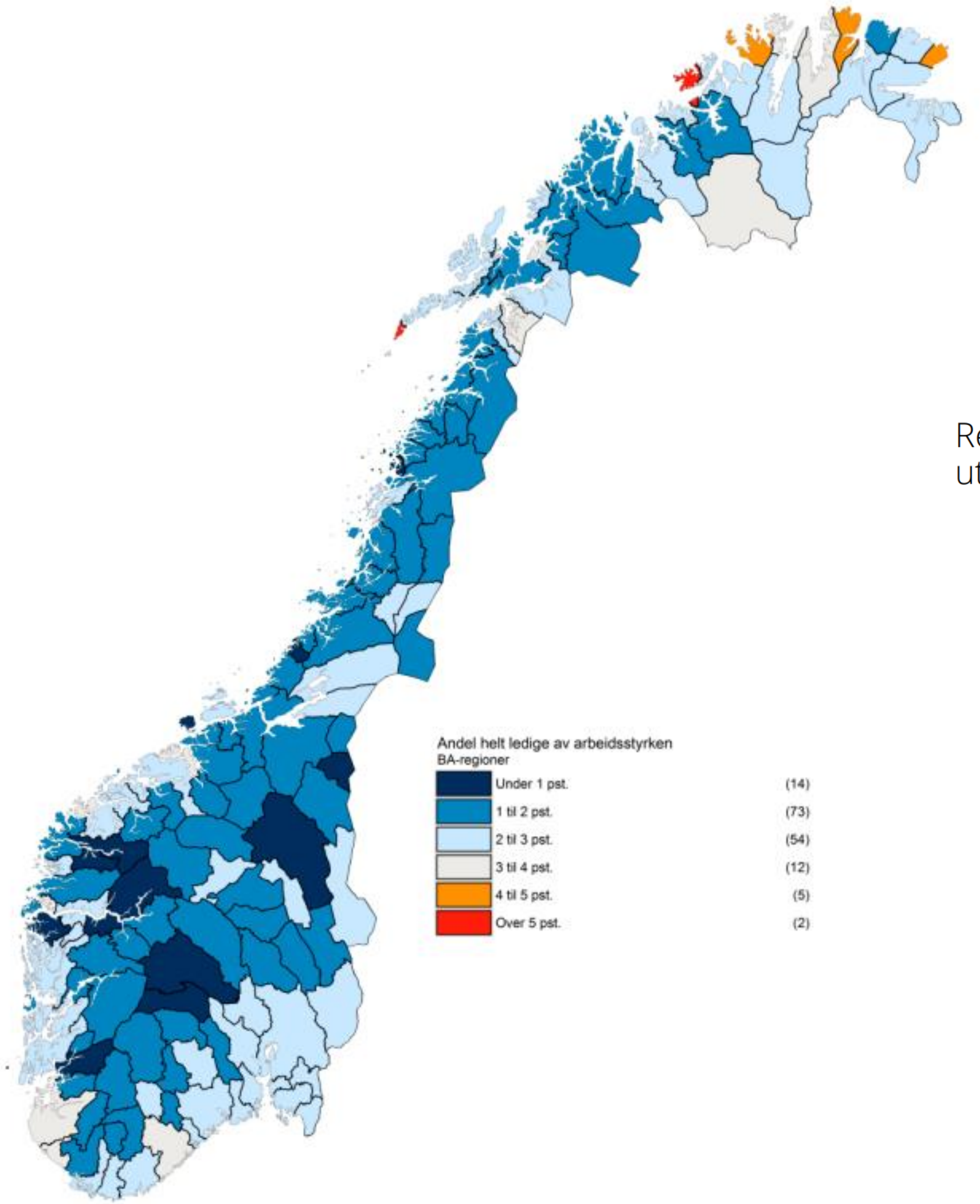

Regionale utviklingstrekk 2018

Regionrådet for
HALLINGDAL

Oppsummering, generelt

- Dei minst sentrale kommunane har hatt nedgang i befolkninga medan befolkningsveksten i Norge har vore på eit historisk høgt nivå dei siste ti åra. Nedgang i folketalet er det største problemet for distriktskommunane, spesielt fordi det fell saman med nedgang i barnetal og ein raskt aldrande befolkning.
- Distriktskommunane har også hatt lågare arbeidsplassvekst enn meir sentrale strøk. Det er i offentleg sektor at forskjellen i vekst mellom sentrale og mindre sentrale kommunar har vore sterkast. I næringslivet har det vore sterkare arbeidsplassvekst i dei minst sentrale kommunane, enn landsgjennomsnittet dei siste tre åra. Sysselsettingsandelen i dei minst sentrale kommunane er noko høgare enn landsgjennomsnittet. når me justera for forskjellar i befolkninga si fordeling på alder og kjønn.
- Drivkreftene for sentraliseringa av befolkninga dei siste ti-åra er fyrst og fremst at demografien har vore uheldig, i utgangspunktet med ein liten del kvinner i fødedyktig alder saman med ein høg del eldre. I tillegg har flyttetala til distriktskommunane vorte negativt påverka av de unge sine bustadspreferansar til sentrale strøk, som er uavhengig av arbeidsplassveksten.

Oppsummering, generelt

- Låg arbeidsplassvekst i distriktskommunane står for ein forholdvis liten del av sentraliseringa av befolkninga. Den svake arbeidsplassutviklinga i offentleg sektor har vore viktigare enn utviklinga i næringslivet i distrikta. Svak arbeidsplassvekst i næringslivet i distrikta kan forklare omtrent fem prosent av sentraliseringa. Den svake arbeidsplassveksten i næringslivet i distrikta skuldast at det er ein konsentrasjon av arbeidsplassar i bransjar med svak vekst og at den lokale etterspørselen utviklar seg svakt på grunn av lågare befolkningsvekst. Næringslivet i distrikta har faktisk betre vekst enn forventa når me korrigera for desse svake strukturelle føresetnadane. Næringslivet i distrikta har også hatt ei betre utvikling i verdiskapinga enn gjennomsnittet for Norge. Det er altså ikkje svak næringsutvikling som har bidratt til sentraliseringa.
- Distriktskommunane vil sannsynligvis få ein langt sterkare befolkningsnedgang i dei neste åra.
- Ei god næringsutvikling i distrikta vil gjera at avfolkinga blir dempa. Det er likevel heilt urealistisk at betre næringsutvikling skal stoppe befolkningsnedgang og aldrande befolkning, dersom distrikta framleis har langt svakare arbeidsplassutvikling enn sentrale strøk. Det må antakeleg også skje ei endring i dei unge sine bustadspreferansar, for å unngå fortsatt utflytting og befolkningsnedgang i distrikta.

Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken i regionane, Viken og landet 2008-18

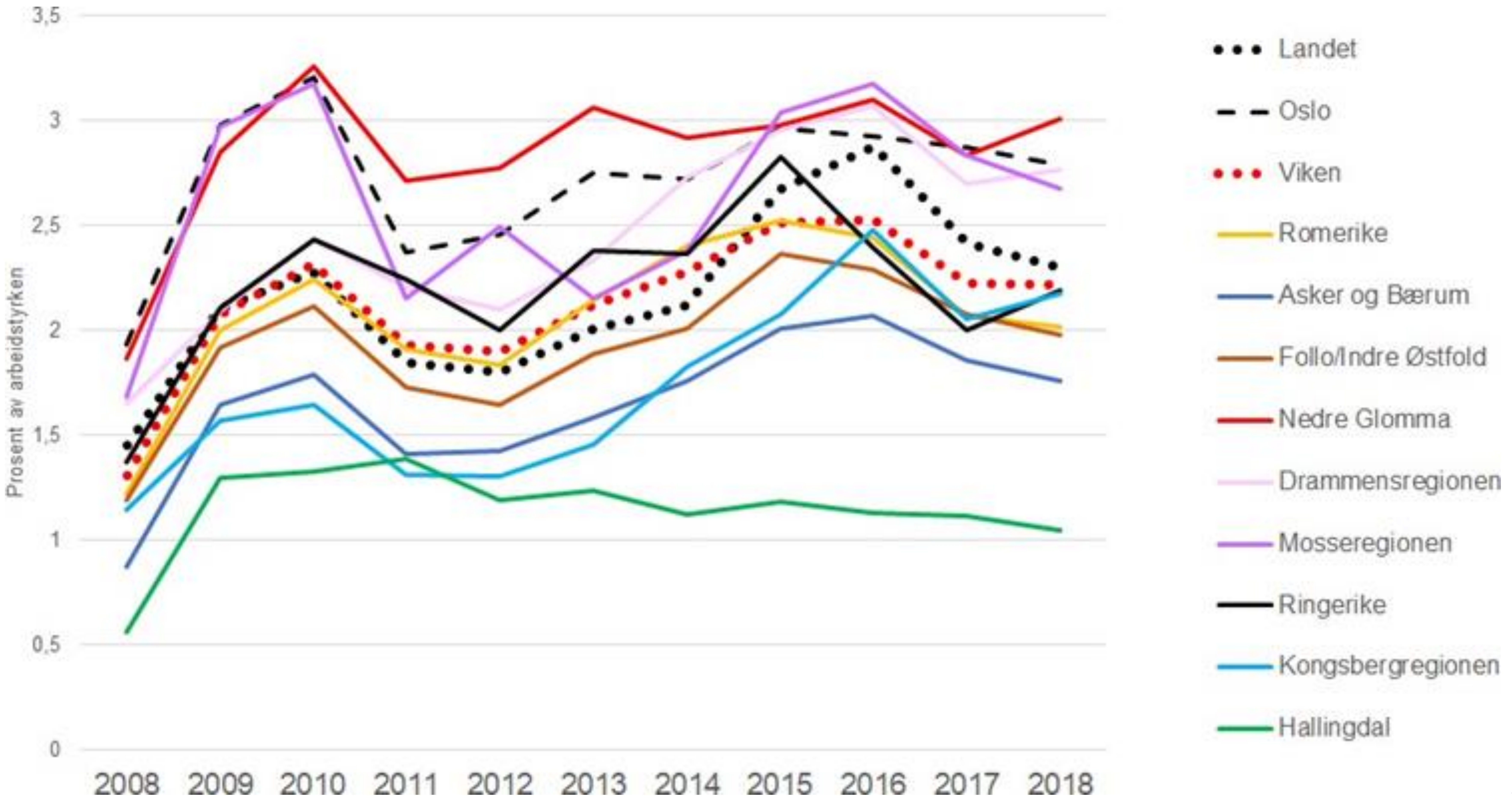

Regionrådet for HALLINGDAL

Arbeidsledighet blant unge voksne (15-29 år) 2008-2018

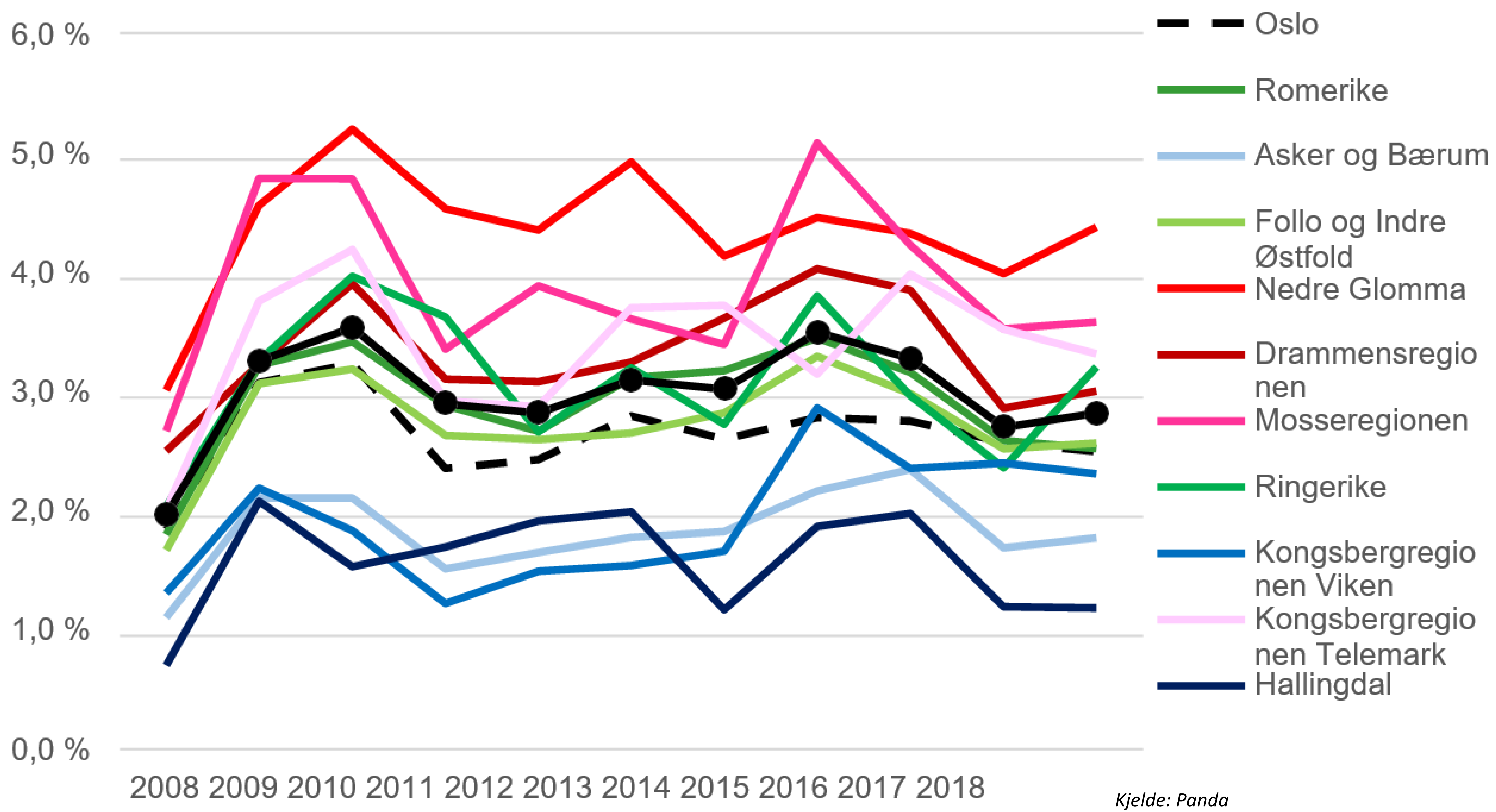

Kjelde: Panda

Regionrådet for HALLINGDAL

Arbeidssøkande på arbeidsmarknadstiltak i prosent av arbeidsstyrken
Totalt og blant unge (15-29 år). 2018

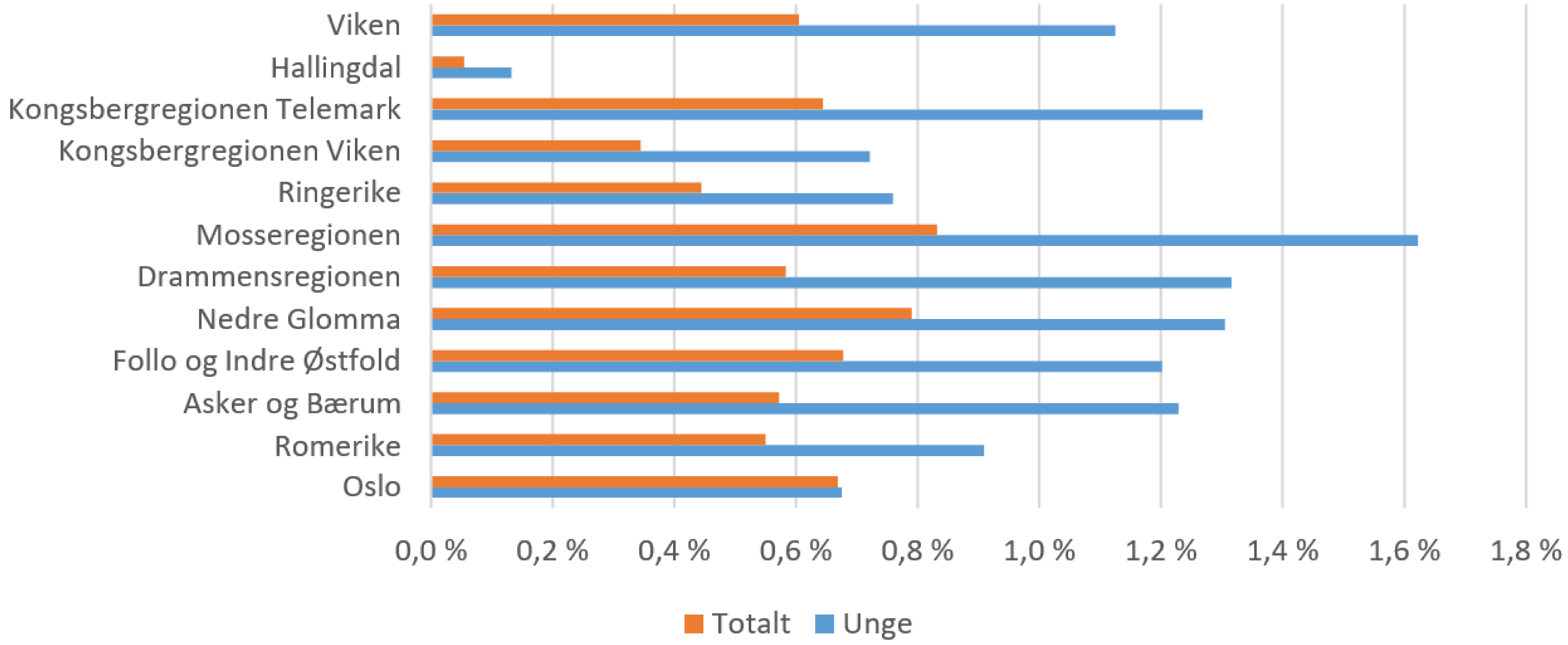

Kjelde: SSB tabell 10464 og Panda

Regionrådet for
HALLINGDAL

Inn- og utpendling for regionar i Viken og Oslo (2018) i prosent av sysselsetting

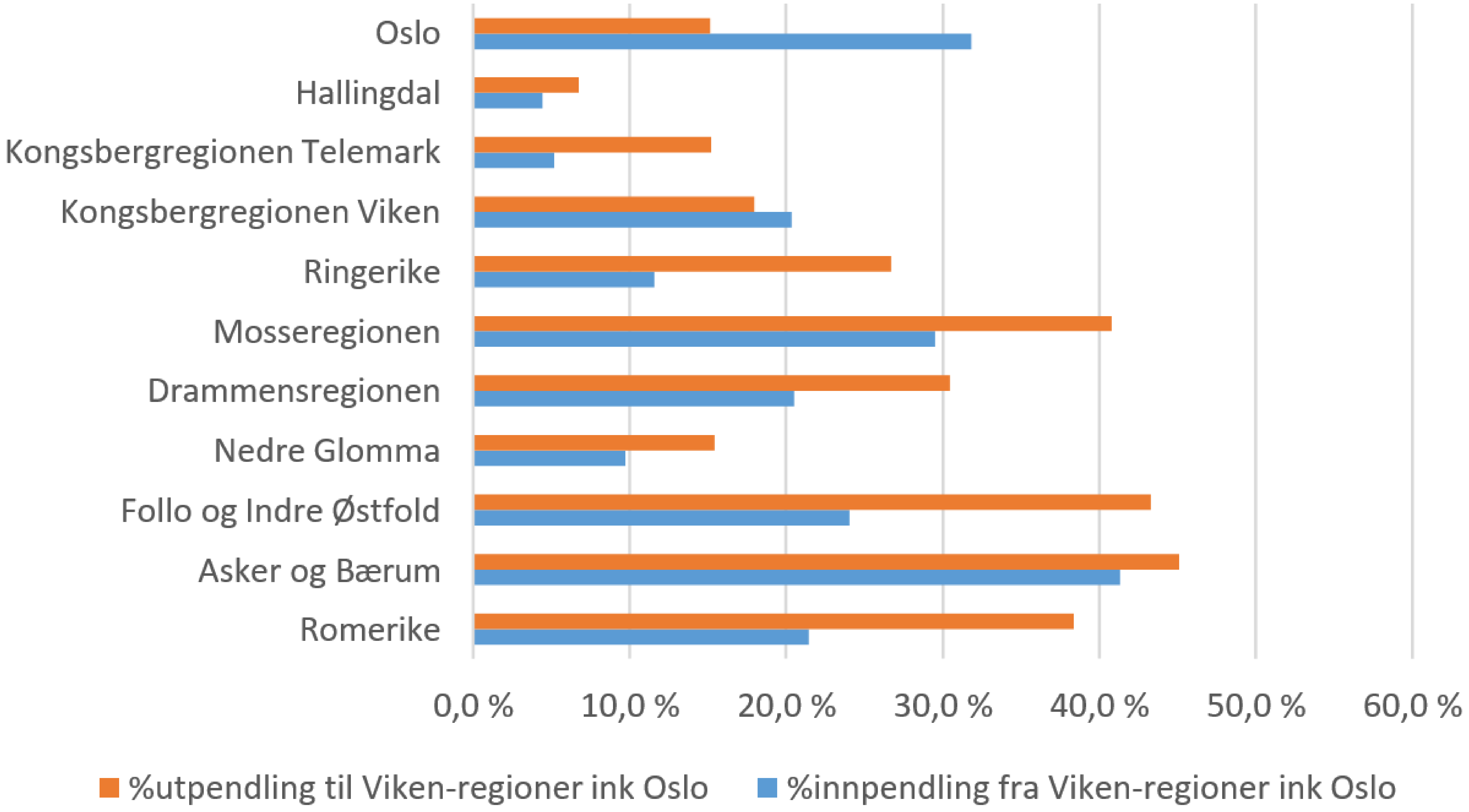

Datakjelde: Panda/SSB

Regionrådet for HALLINGDAL

Innpendling til Viken-regionane og Oslo i prosent av sysselsetting

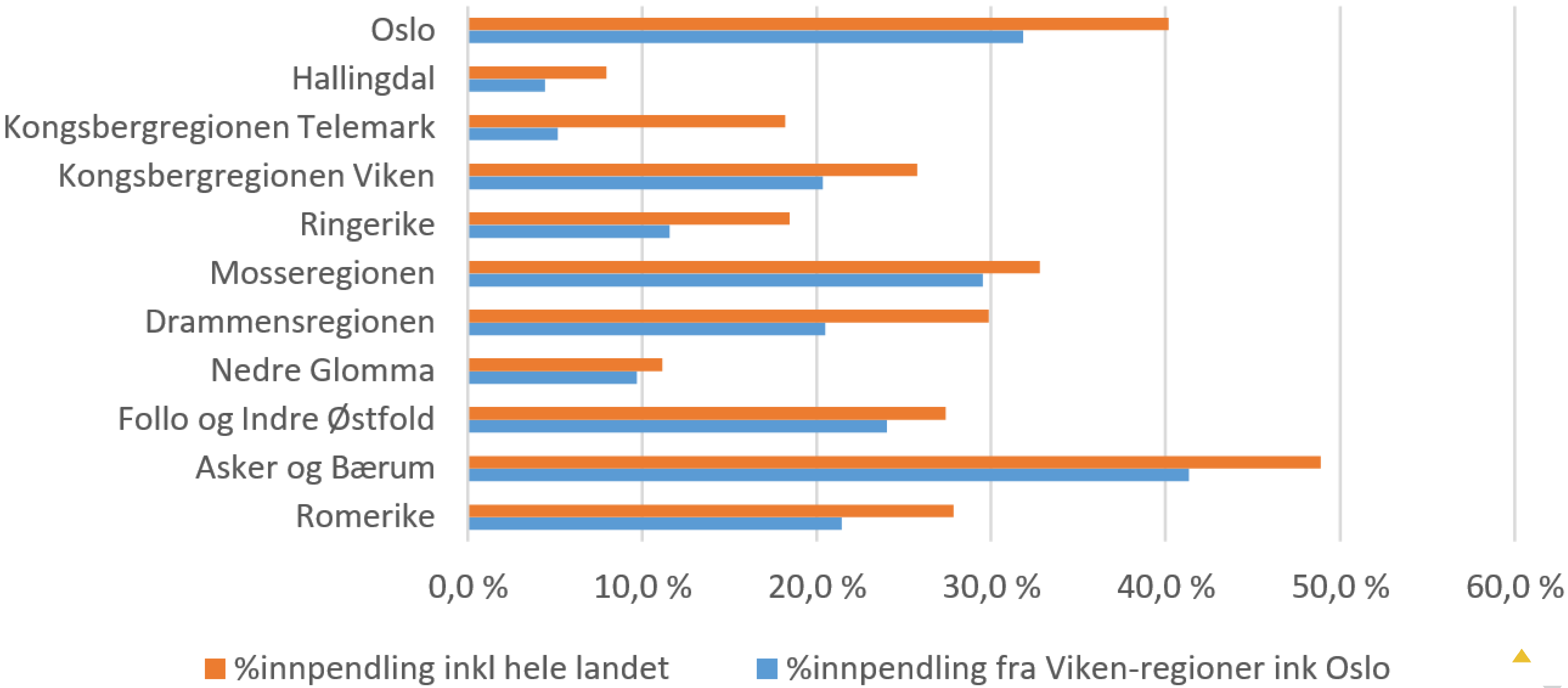

Datakjelde: Panda/SSB

Regionrådet for HALLINGDAL

Utpendling frå Viken-regionane og Oslo 2018

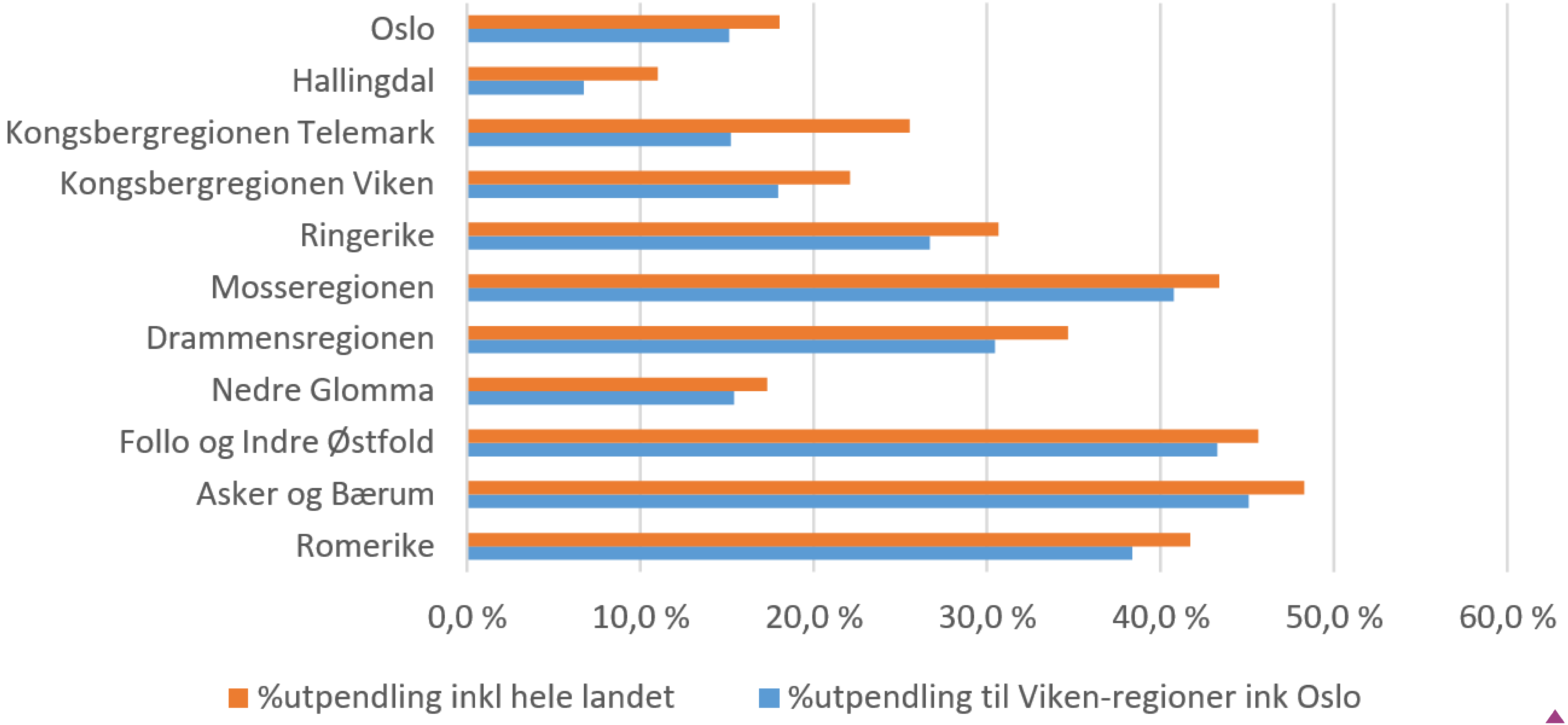

Kjelde: Panda/SSB

Regionrådet for HALLINGDAL

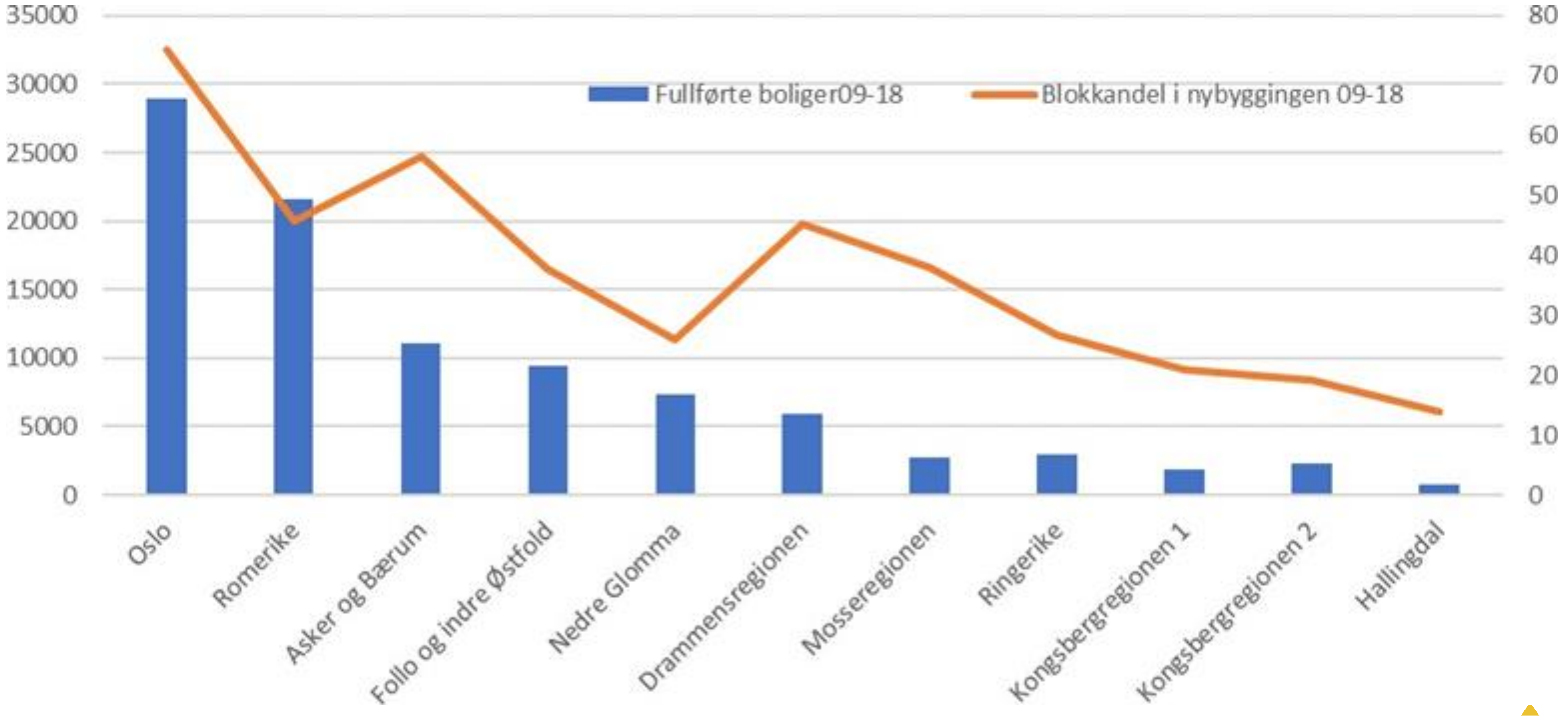

Fullførte boliger09-18
Blokkandel i nybyggingen 09-18
35000
30000
25000
20000
15000
10000
5000
0
80
70
60
50
40
30
20
10
0
Oslo
Romerike
Asker og Bærum
Follo og indre Østfold
Nedre Glomma
Drammensregionen
Mosseregionen
Ringerike
Kongsbergregionen 1
Kongsbergregionen 2
Hallingdal

Gjennomsnittleg bruttoinntekt (kroner) per innbyggjar over 17 år 2017

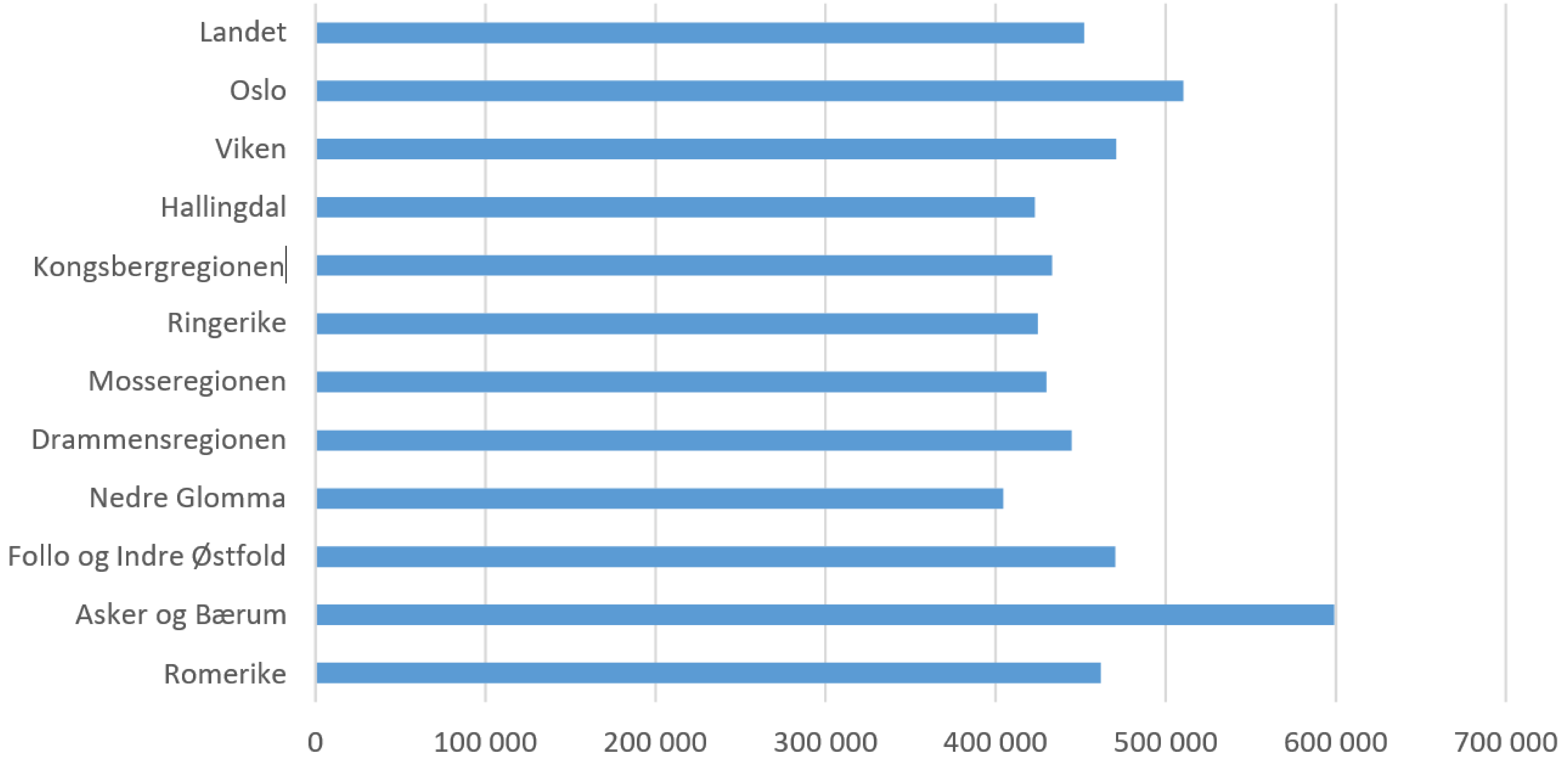

Regionrådet for HALLINGDAL

Kjelde: SSB/skattestatistikken

Gjeld og brutto skattbar formue per innbyggjar over 17 år 2017

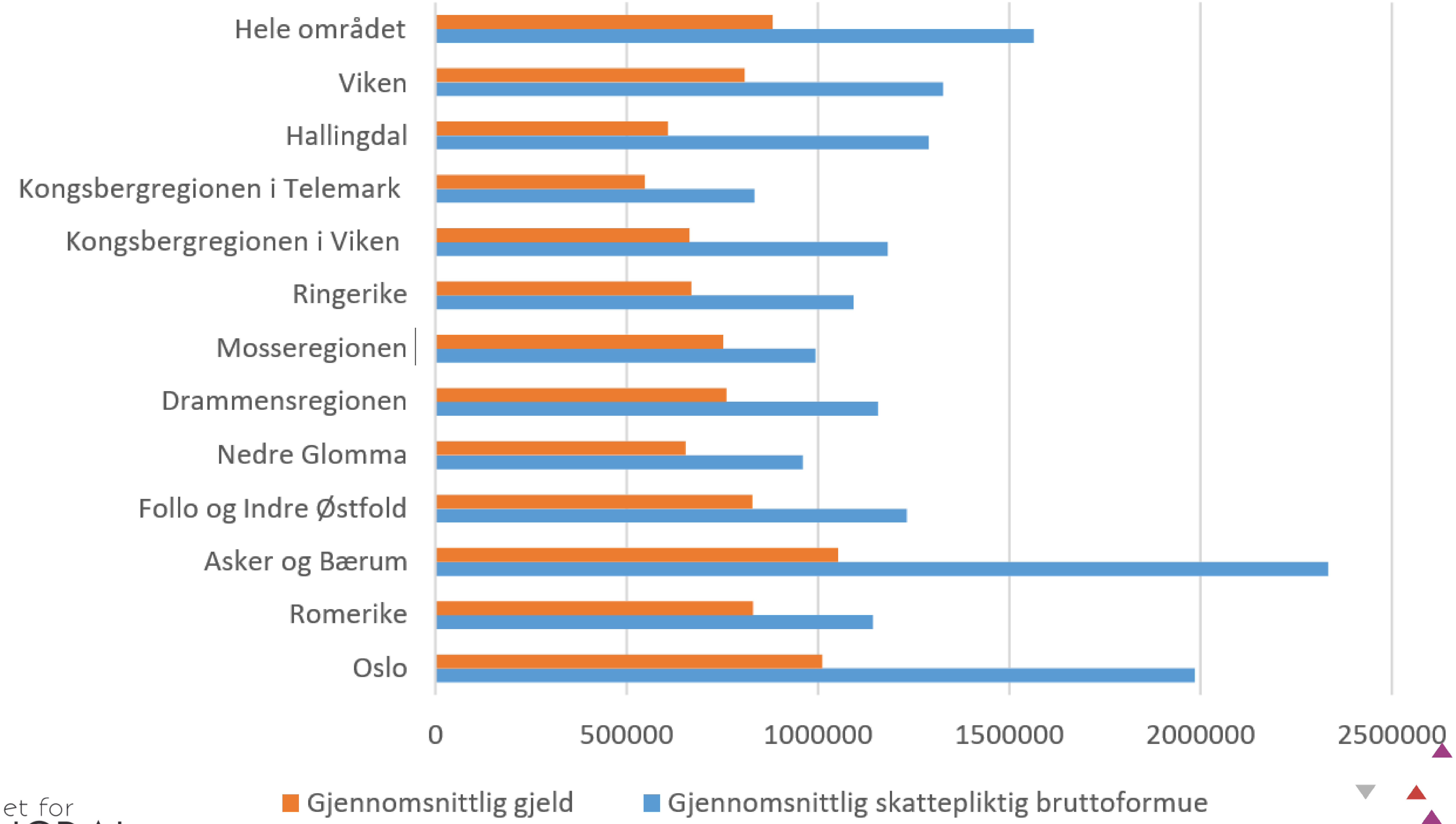

Regionrådet for HALLINGDAL

Kjelde: SSB/skattestatistikken

Utviklinga 2008-2018 i arbeidsplassar innanfor ulike næringar og sektorar i regionane i Viken.

	Sysselsatte 2018								Absolutte endringer 2008-18								Relative endringer 2008-18							
	TOTALT	OFFENT. DOM. SEKTOR	PRIVAT DOM. SEKTOR (1-5)	1. PRIMÆR-NÆRING	2. INDUSTRI, OLJE/GASS, BERGV.	3. BYGG /ANLEGG, KRAFT /VANN, TRANSP	4. FORRETN. MESSIGE TJENESTE-YTING	5. ANNEN PRIVAT TJENESTE-YTING	TOTALT	OFFENT. DOM. SEKTOR	PRIVAT DOM. SEKTOR (1-5)	1. PRIMÆR-NÆRING	2. INDUSTRI, OLJE/GAS S, BERGV.	3. BYGG /ANLEGG, KRAFT /VANN, TRANSP	4. FORRETN. MESSIGE TJENESTE-YTING	5. ANNEN PRIVAT TJENESTE-YTING	TOTALT	OFFENT. DOM. SEKTOR	PRIVAT DOM. SEKTOR (1-5)	1. PRIMÆR-NÆRING	2. INDUSTRI, OLJE/GAS S, BERGV.	3. BYGG /ANLEGG, KRAFT /VANN, TRANSP	4. FORRETN. MESSIGE TJENESTE-YTING	5. ANNEN PRIVAT TJENESTE-YTING
Landet	2 672 162	945 315	1 726 847	59 730	229 950	393 253	345 816	678 441	166 047	131 996	34 051	-17 061	-42 221	30 683	38 872	15 903	6,6	16,2	2,0	-22,2	-15,5	8,5	12,7	2,4
Viken	533 531	182 363	351 168	6 997	43 618	85 503	61 793	148 554	40 861	27 584	13 277	-2 245	-10 936	12 833	2 997	8 659	8,3	17,8	3,9	-24,3	-20,0	17,7	5,1	6,2
Romerike	126 362	44 263	82 099	1 531	6 625	26 220	9 366	37 395	20 682	9 807	10 875	-447	-2 308	6 147	1 545	5 529	19,6	28,5	15,3	-22,6	-25,8	30,6	19,8	17,4
Asker og Bærum	109 232	31 590	77 642	524	6 670	12 337	27 545	29 516	6 708	4 351	2 357	-143	-1 655	647	2 117	859	6,5	16,0	3,1	-21,4	-19,9	5,5	8,3	3,0
Follo og Indre Østfold	72 959	26 521	46 438	1 163	3 971	11 200	5 761	23 553	8 029	4 526	3 503	-485	-145	2 154	-195	1 859	12,4	20,6	8,2	-29,4	-3,5	23,8	-3,3	8,6
Nedre Glomma	78 081	29 595	48 486	1 183	9 413	11 661	6 794	18 800	1 632	4 342	-2 710	-388	-2 934	431	88	-101	2,1	17,2	-5,3	-24,7	-23,8	3,8	1,3	-0,5
Drammensregionen	66 421	22 080	44 341	575	5 700	11 158	7 102	19 237	4 013	1 593	2 420	-270	-864	1 868	169	1 237	6,4	7,8	5,8	-32,0	-13,2	20,1	2,4	6,9
Mosseregionen	24 633	9 827	14 806	379	2 105	3 804	1 529	6 801	54	1 719	-1 665	-101	-1 194	303	-503	-232	0,2	21,2	-10,1	-21,0	-36,2	8,7	-24,8	-3,3
Ringerike	25 345	9 427	15 918	697	2 474	4 590	2 047	5 894	336	547	-211	-122	-1 282	1 146	32	-69	1,3	6,2	-1,3	-14,9	-34,1	33,3	1,6	-1,2
Kongsbergreg.i Viken	19 862	5 914	13 948	502	5 939	2 318	1 055	3 967	-345	538	-883	-138	-398	90	-281	-218	-1,7	10,0	-6,0	-21,6	-6,3	4,0	-21,0	-5,2
Hallingdal	10 636	3 146	7 490	443	721	2 215	594	3 391	-248	161	-409	-151	-156	47	25	-205	-2,3	5,4	-5,2	-25,4	-17,8	2,2	4,4	-5,7

Husholdningar (%) med låginntekt i kommunane i Viken og landet (husholdningar ekskl. brutto finanskapital over 1G) (låginntekts-grense, EU60)

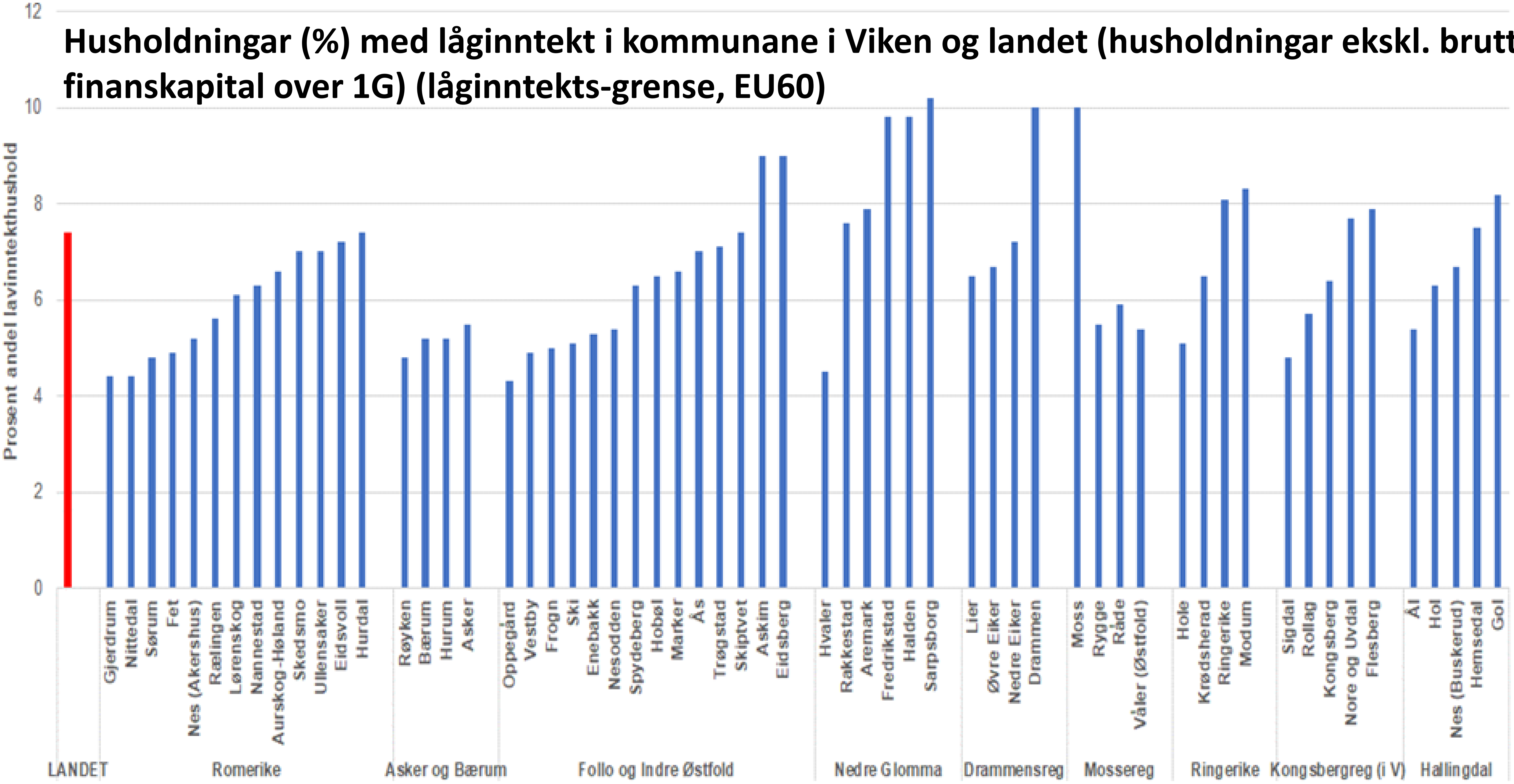

Kjelde: SSB

Andelen innbyggjerar i låginntektshushald (EU60) 2008 og 2017

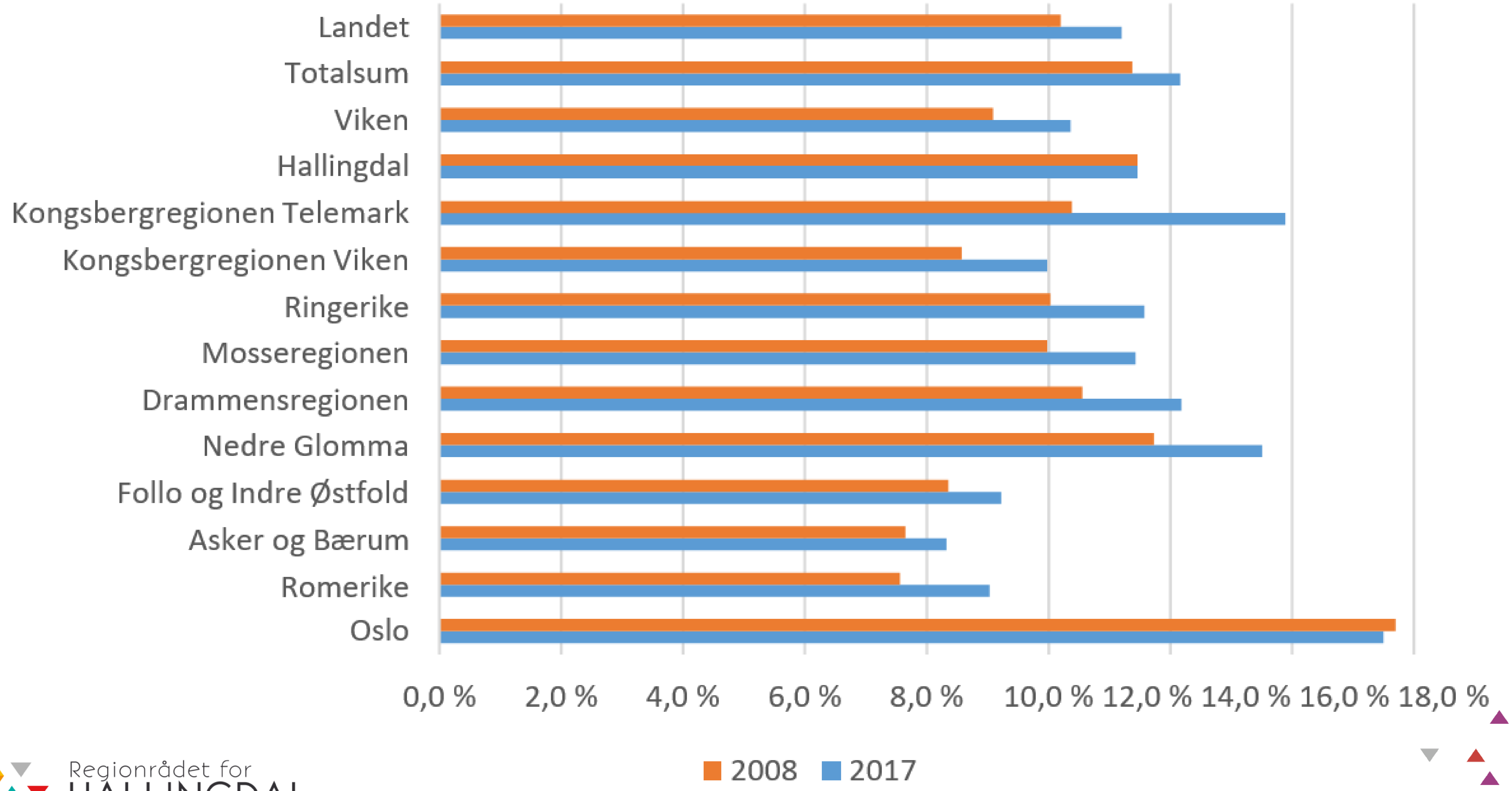

Regionrådet for HALLINGDAL

Kjelde: SSB

Forventa levealder ved fødsel for kvinner og menn per kommune i Viken og landet i alt 2018

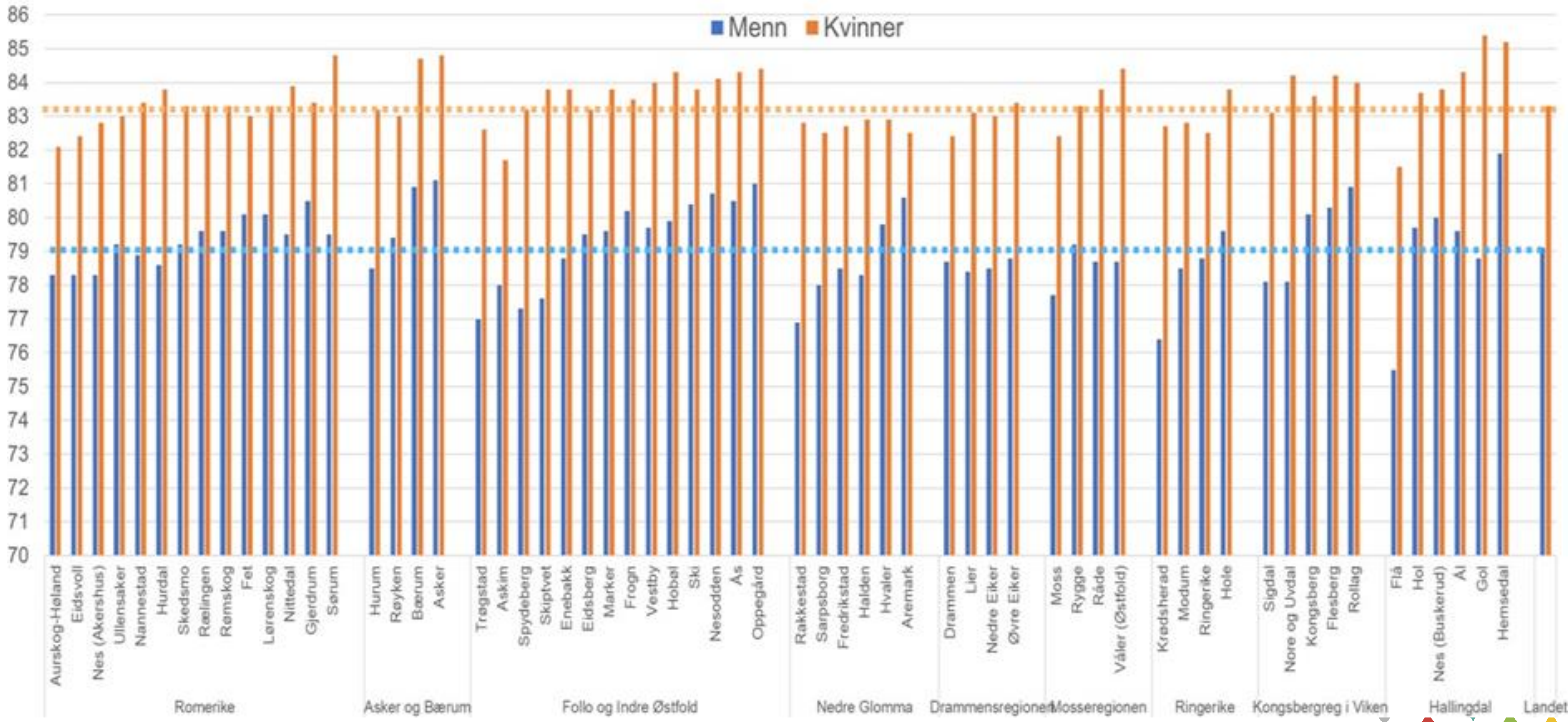

Regionrådet for HALLINGDAL

Kvadratmeterpris på einebustadar og bustadpris i forhold til median samla hushaldningsinntekt etter region. 2018

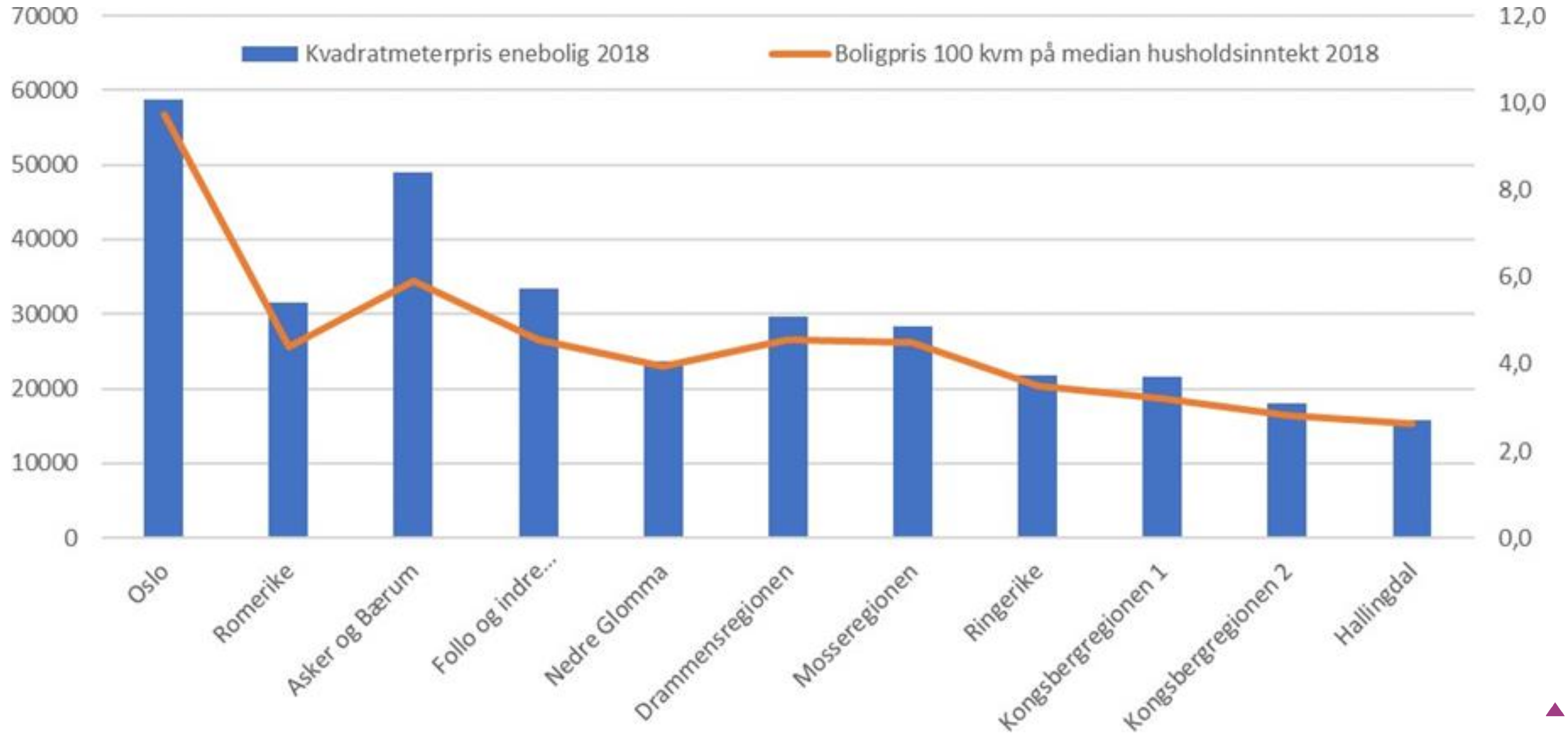

Kjelde: Statistikkbanken SSB

Barn 0-17 år som lever i hushald med inntekt under 60 prosent av kommunal medianinntekt. 2015

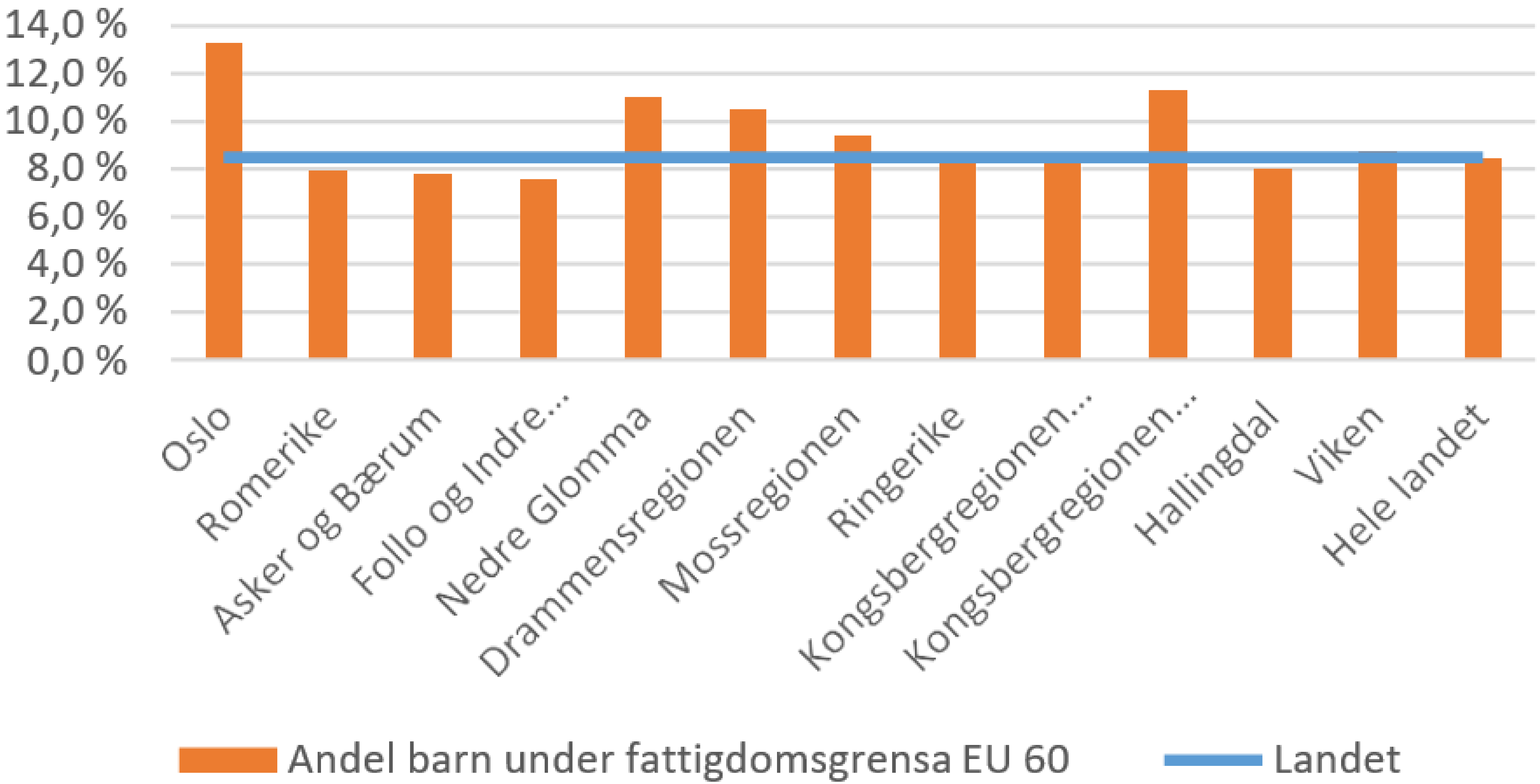

Kjelde: Folkehelsa

Regionrådet for HALLINGDAL

Andel av alle personar mellom 18-44 år som er mottakar uføreytingar (varig uførepensjon og arbeidsavklaringspengar) 2015-17 i Viken, regionane og kommunane

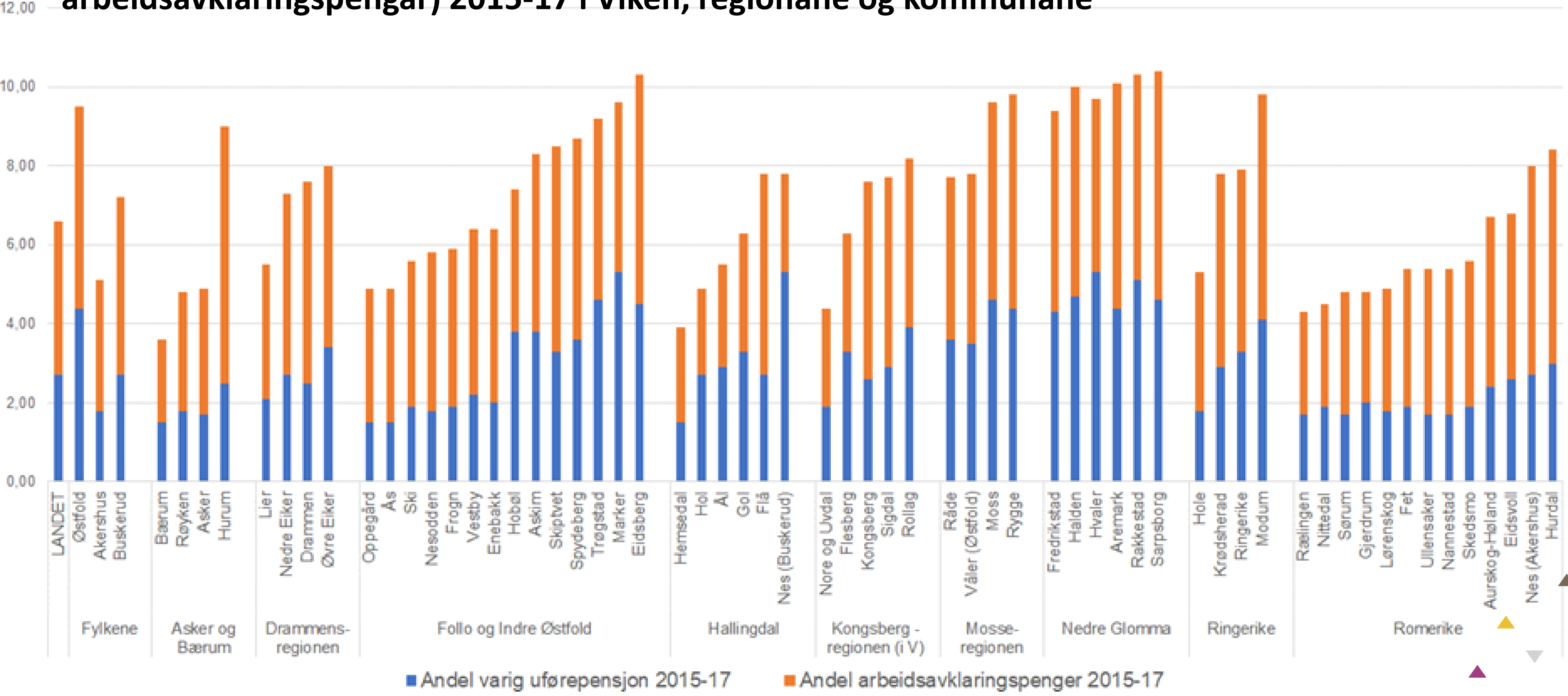

Regionrådet for HALLINGDAL

Endringar i arealbruk og ressursar 2011-19 i Viken og regionane (absolutte tall i km2)

Regionrådet for HALLINGDAL